

ƏRBƏİN YOLDAŞIM

**Ərbəin yürüşü iştirakçıları üçün
mənəvi yol azuqəsi**

(Piyada yürüş təcrübələri ilə birlikdə)

Seyid Mahmud Haşimi Dehsorxi

Kitabın adı:.....Ərbəin yoldaşım
Müəllif:.....Seyid Mahmud Haşimi Dehsorxi
Çap tarixi:.....20017
Çap növbəsi:.....Birinci
Tiraj:.....5000

Müqəddimə

Hüseynin (ə) cazibəsi hər gün insanları özünə cəzb etməkdədir. Ərbəində şəhidlər sərvərini ziyarət məqsədilə piyada yürüş ənənəsi inanılmaz həddə rəvac tapmışdır. Elə buna görə də, piyada ziyarət təcrübələrimi qələmə almaq və bu möhtəşəm aksiyaya az da olsa kömək etmək qərarına gəldim. Allahın lütfü sayəsində ötən il “Ərbəniyyat” adlı kitab çapdan çıxdı. Ziyarətçilərin marağını nəzərə alaraq, kitaba yeni təcrübələrimi də artırıb təkmilləşdirdim və adını “Ərbəin yoldaşım” qoydum. Ərbəin ziyarətçilərinin artması və havanın dəyişməsi ortaya yeni şərtlər və fərqli təcrübələr qoya bilər. Ümidvaram bu müqəddəs ziyarət yürüşü istiqamətində gördüyümüz işlər imperializmin məhvi yolunda bir addım olsun.

Sonda bizimlə yaxından əməkdaşlıq etdiyi üçün cənab Əmir Hüseyn Rəcəiyə və materiallarından istifadə etdiyim saytların rəhbərlərinə minnətdarlığımı bildirirəm.

11 məhərrəm, 1436

5 noyabr, 2014

Seyid Mahmud Haşimi Dehsorxi

Birinci hissə

İmam Hüseyinin (ə) ziyarəti

Ziyarətin mənası

“Ziyarət” sözü “zəvər”¹ sözündən götürülərək bir şeyə meyl etmək və başqa bir şeydən üz çevirmək deməkdir. Bu baxımdan, ziyarətdə iki xüsusiyyət vardır:

1. Bir şeydən üz çevirmək; 2. Bir şeyə, yaxud şəxsə meyl etmək, üz tutmaq.

Əsl ziyarətçi hamıdan ayrılır, hər şeydən əl çəkir və sevdiyi şəxsin görüşünə can atır. Ziyarətin fiqhi şərti də qürbət qəsdı etmək, yəni Allaha yaxınlaşmaq məqsədilə ziyarətə getməkdir. Deməli, “ziyarət” sözü bir termin kimi, hər şeydən ayrılmaq və qürbət qəsdı ilə məsumun müqəddəs hüzuruna can atmaqdır.

Məsumun həyatda olub-olmamasından asılı olmayaraq, ziyarət onunla əlaqə amilidir. Ziyarət bu əlaqəni gücləndirir və əbədiləşdirir, əsl şiələr yetişdirir. Ziyarət çoxlu fərdi və ictimai təsirləri, ideoloji, mədəni, siyasi, iqtisadi və irfani aspektləri olan çoxcəhətli bir əməldir.

Ziyarətin növləri

Məsumları (ə) ziyarət etmək onlarla ümumi tanışlığa səbəb olur. Lakin daha səmərəli istifadə üçün ziyarətin iki növ olduğuna diqqət yetirməliyik:

1. Hörmət ifadə edən ziyarət

¹ “Müfrədatu əlfaz əl-Quran”, c. 2, səh. 162; “Kitab əl-Eyn”, c. 7, səh. 380; “Əl-Mühit fi əl-luğət”, c. 9, səh. 81.

Bu ziyarət din böyüklərinə hörmət məqsədilə məqbərəyə getməkdən və ziyarətnamə oxumaqdan ibarətdir. Belə ziyarətdə insan ziyarətgaha gedib məsuməyə hörmət və sevgisini bildirir, ziyarətnamə oxuyur, mənəvi enerji alır, sonra da evinə dönüb ziyarəti qismət etdiyinə görə Allaha şükür edir.

2. Kamil ziyarət

Bu ziyarət bilgi və düşüncə əsasında baş tutur, daha layiqli şəkildə həyata keçir, insanın baxışlarının yüksəlməsinə səbəb olur, əxlaq, rəftar və düşüncəsində dəyişiklik yaradır. Belə bir ziyarətə nail olmaq üçün bir neçə məsələyə diqqət yetirmək lazımdır¹:

1. Ziyarət zamanı məsuməyə hörmət və sevgi bildirməyi, ondan mənəvi güc almağı diqqətdə saxlayaq;

2. Ziyarət edəcəyimiz şəxs haqda məlumatımızı artırmaq;

3. Başqalarının məhəbbətini qəlbimizdən çıxaraq;

4. Diqqətimizi ziyarətə və ziyarət etdiyimiz şəxsə yönəldək.

5. Ziyarət etdiyimiz məsuməyə ölü yox, diri bilək;

6. Ziyarətgahə daxil olmazdan öncə məsuməyə Xəlifə ilə məxluq arasında vasitəçi olması və onun uca mənəvi məqamı haqda düşünək, ona qarşı təvazökar olmaq və həqiqi etiqada yiyələmək;

7. Məqbərəyə daxil olmaq üçün icazə alaq;

8. İzin verilməyincə, yəni qəlbimizdə iznin verildiyini bildirən rahatlıq yaranmayınca məqbərəyə daxil olmayaq. Geciksək və ya bir neçə dəfə gedib-gəlməli olsaq da, buna nail olmağa çalışaq;

¹ Daha ətraflı məlumat üçün bax: “Kamil əz-ziyarat”, səh. 253, 425, 426, 474, 487.

9. Məqbərəyə daxil olan vaxt gözümlə yaşlı, üzümüz xəcalətli, vücudumuz xidmətə tam hazır olsun;

10. Unutmayaq ki, “salam” sözü həm də təslim olmaq deməkdir. Bu baxımdan, məsumə salam verərkən bütün vücudumuzla ona təslim olaq.

Məsümləri ziyarət etməyin qaydaları

Bütün ziyarətçilərə dair bəyənilmiş əməllər bunlardır¹:

1. Məqbərəyə daxil olmazdən qabaq qüsl almaq (hər 24 saata bir ziyarət qüslü kifayət edir);

2. Qüsl alarkən qüslün müstəhəb dualarını oxumaq;

3. Dəstəmazlı olmaq;

4. İmam Hüseyin (ə) ziyarətindən başqa bütün ziyarətlərə gedərkən ağ, təmiz və pak geyimlər geyinmək;

5. Müqəddəs ziyarətçiyə gedərkən çox sakit və vüqarla yerimək, kiçik addımlar atmaq;

6. İçəri daxil olarkən ayaqyalın olmaq;

7. İmam Hüseyin (ə) ziyarətindən başqa bütün ziyarətlərə gedərkən ətirlənmək;

8. Məqbərəyə gedərkən mənəvi halda olmaq;

9. Məqbərənin qapısında dayanmaq, salam vermək və içəri daxil olmaq üçün izin almaq;

10. Ziyarətə nail olduğu üçün Allahə şükür səcdəsi etmək;

11. Məqbərəyə sağ ayaqla daxil olub, sol ayaqla çıxmaq;

12. Zərihə qarşı tərəfdən yaxınlaşmaq və özünü ona yapışdırmaq;

¹ Bax: “Kamil əz-ziyarat”, səh. 427, 755; “Səvab əl-əmal”, səh. 244.

13. Məzarı öpmək və üzün sağ tərəfini ona sürtmək;
14. Ziyarət vaxtı məsumla üzbəüz dayanmaq;
15. Məsumun baş tərəfinə getmək, üzüqibləyə dayanaraq dua etmək;
16. Ziyarət vaxtı ayaq üstə dayanaraq dua etmək;
17. Başı aşağı salmaq, sağa-sola baxmamaq;
18. Məqbərəyə daxil olarkən və ziyarətnamə oxumazdan öncə təkbir demək;
19. Məsumların özlərindən nəql olunmuş ziyarətnamələri oxumaq;
20. Məzarın baş hissəsində dayanaraq ziyarət namazı qılmaq;
21. Ziyarət namazından sonra dua etmək;
22. Özünün və din qardaşlarının hacətini Allahdan diləmək;
23. Qohumları və dostları tərəfindən ziyarət etmək;
24. Quran oxuyub savabını məsumla hədiyyə etmək;
25. Lazımsız söhbətlərdən çəkinmək;
26. Məsumun hüzurunda səsini qaldırmamaq;
27. Məqbərədə boşuna oturmamaq, ziyarət etdikdən sonra oradan çıxmaq;
28. Məqbərədən çıxanda məsumla arxa çevirməmək üçün arxa-arkaya addımlamaq;
29. Yenidən ziyarət etmək üçün qayıtmağı niyyət etmək;
30. Məsumlardan nəql olunmuş sözlərlə məsumla vidalaşmaq;

İmam Hüseyn (ə) ziyarətinin ədəb qaydaları

İmam Sadiq (ə) buyurub: “İmam Hüseyni (ə) ziyarət edərkən:

1. Qəmli ol;
2. Toz-torpağa bulaşmış ol;
3. Ac halda ziyarət et;
4. Susuz halda ziyarət et;
5. Saçın dağınıq olsun.

Çünki İmam Hüseyin (ə) qəmli, qəlbisınıq, pərişan, toz-torpağa bulaşmış, ac və susuz halda şəhid edilmişdir. Bu halda ziyarət et, hacətlərini istə və qayıt. Qalıb oranı özünə vətən seçmə!”¹ (Çünki orada yaşamaq imamın hüzurunda olmaq hissini adiləşdirə bilər)

Kərbəla və Kəbənin oxşar cəhətləri

1. Ağlamaq

Kəbə və Məkkəyə Bəkkə də deyirlər. Çünki onu ziyarət edən qadın və kişilərin hamısı ağlayır, Allahdan bağışlanmaq və mənəviyyat istəyir².

Kərbəlada da bütün ziyarətçilər gecə-gündüz İmam Hüseyinin (ə) müsibətlərinə ağlayırlar. Bir qrup mələk isə qiyamət gününə kimi ancaq bununla məşğuldur³.

2. Xərclənən malın dəyəri

Həcc və Məkkə səfəri üçün sərf olunan malın dəyəri Allah yanında yüksəkdir və min qat savabı vardır⁴. Kərbəlanı ziyarət etmək üçün xərclənən mal da belədir və onun üçün də qat-qat artıq savab yazılır⁵.

3. Hidayət amili

Kəbə və Kərbəlanın hər ikisi bəşəriyyət üçün hidayət amilidir. Qurani-kərim Kəbə barədə buyurur: “Həqiqətən,

¹ “Tərcümeyi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 430.

² “Kafi”, c. 9, səh. 190.

³ “Tərcümeyi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 377.

⁴ “Xisal”, c. 2, səh. 471.

⁵ “Tərcümeyi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 417.

insanlar üçün ilk bina olunan ev (məbəd) Məkkədəki evdir. O, şübhəsiz, bütün aləmlərdən ötrü bərəkət və doğru yol qaynağıdır”.¹

Ərbəin ziyarətində də belə oxuyuruq: “(Ey Allah!) Səni və Peyğəmbərini (s) qəzəbləndirmiş bəndələrinə xilas etmək üçün onun pak qanı axıdıldı”.²

4. İmanın və İslamın əsası

Kəbə təvafı İslamın əsaslarından biridir. İmkani çatan bir müsəlman həcc əməlini yerinə yetirmirsə, dinin əsaslarından birinə əməl etməmişdir və müsəlmanlığı natamamdır³. Kərbəlanı ziyarət etmək də imanın əsaslarından biri sayılır və onu tərک edənin imanı natamamdır⁴.

5. Namazın tam qılınması

Səfərdə olan şəxs Məscidül-həramda namazını tam qıla bilər. Bu hökm İmam Hüseynin (ə) məqbərəsinə də şamil olur⁵.

Kəbə və Kərbəla ziyarətçiləri

Əvvəlcə qeyd edək ki, məsum imamlar (ə) həcc səfərinə böyük əhəmiyyət vermiş və daha çox savaba nail olmaq üçün bu səfərə ayaqyalın getməyi tövsiyə etmişlər.

Hədisdə deyilir ki, Allahın yanında Kəbə evinin ziyarətinə piyada getməkdən daha sevimli bir əməl yoxdur. Bəndələr bununla Allaha daha yaxın olurlar. Bir

¹ “Ali-İmran” surəsi, ayə 96.

² “Kamil əz-ziyarat”, səh. 228.

³ “Kafi”, c. 5, səh. 553.

⁴ “Tərcümeyi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 631.

⁵ “Tərcümeyi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 631.

dəfə piyada həccin savabı yetmiş minikli həccin savabına bərabərdir¹.

Başqa bir hədisə əsasən, İmam Həsən (ə) piyada Məkkəyə gedərkən ayaqları şişmişdi. Ona dedilər ki, yolun qalan hissəsini miniklə get, ayaqlarının şişi yatsın. Həzrət buyurdu: “Əsla belə etmərəm”.²

Allah evinin ziyarətinin çox savab olmasına və Əhli-beytin (ə) ona böyük əhəmiyyət verməsinə baxmayaraq, bəzi hədislərdə Kərbəla ziyarətçisi Kəbə ziyarətçisindən üstün tutulmuşdur.

Bir rəvayətçi deyir ki, bir dəfə İmam Sadiq (ə) buyurdu: “Allah-Taala Ərəfə günü Öz rəhmət nəzərini Ərəfat çölündəki hacılardan öncə İmam Hüseyin (ə) ziyarətçilərinə salar”. Mən ona dedim: “Ərəfatda olanlardan öncə?!” Buyurdu: “Bəli”.³

Başqa bir hədisdə İmam Sadiq (ə) buyurur: “Allah-Taala Ərəfat çölündə olanlardan öncə İmam Hüseyin (ə) qəbrini ziyarət edənlərə nəzər salır, onların diləklərini verir, günahlarını bağışlayır, dualarını qəbul edir. Yalnız bundan sonra Ərəfat çölündə olanların diləklərini verir və onları bağışlayır”.⁴

Bir rəvayətçi deyir ki, İmam Sadiq (ə) məndən soruşdu: “Neçə dəfə həccə getmişən?” Dedim: “On doqquz dəfə”. Həzrət buyurdu: “Bir dəfə də get, qoy iyirmi olsun və sənin üçün bir dəfə İmam Hüseyin (ə) ziyarətinin savabı yazılsın”.⁵

¹ “Mən la yəhzuruhu əl-fəqih”, c. 3, səh. 53.

² “Kafi”, c. 1, səh. 263.

³ “Səvab əl-əmal”, səh. 240.

⁴ “Səvab əl-əmal”, səh. 240.

⁵ “Səvab əl-əmal”, səh. 249.

Başqa bir rəvayətçi deyir ki, İmam Sadiqdən (ə) soruşdum: “Ərəfat çölündə qalmağın savabı kimi bir savaba necə nail ola bilərik?” Həzrət buyurdu: “Ərəfə günü Fərat çayında qüsl alıb İmam Hüseyin (ə) ziyarətinə gedən möminin atdığı hər bir addıma görə Allah-Taala bütün əməlləri qəbul olunmuş bir həcc ziyarətinin savabını yazar”.¹

Əhli-beyt (ə) Kərbəla ziyarətini həcc və ümrə ziyarəti ilə müqayisə edib. Bəzi hədislərdə İmam Hüseyini (ə) ziyarət etməyin savabını qəbul olunmuş bir həcc və bir ümrə ziyarətinə bərabər tutublar². Bəzi hədislərdə bu savab hətta iki milyon həcc və ümrə ziyarətinə bərabər bilinir. Bu məsələ ziyarətçinin İmam Hüseyinə (ə) etiqadından asılıdır. Bu etiqad nə qədər ayıq olsa və bilgiyə əsaslansa, savabı da bir o qədər çox olar³.

Əhli-beytin (ə) Kərbəla ziyarətçisinə duaları

Əhli-beyt (ə) imamları Kərbəla ziyarətçiləri üçün çoxlu dualar etmişlər.

İmam Sadiq (ə) buyurur:

“İstəyirsinizmi İmam Hüseyini (ə) ziyarət etməklə Məhəmmədin (s), Əlinin (ə), Fatimənin (ə) və digər imamların (ə) dua etdiyi şəxslərin sırasına daxil olasınız? İlahi, İmam Hüseyini (ə) ziyarət edənləri bağışla!

Onlar bizə yaxşılıq etmək və sevgilərini bildirmək üçün, habelə Sənin vəd etdiyən savaba nail olmaq ümidi ilə öz mallarını (ziyarət səfərinə) xərcləyir və bədənələrini

¹ “Səvab əl-əmal”, səh. 239.

² “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 528.

³ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 545.

əziyyətə salırlar. Onlar bununla bizim əmrimizi yerinə yetirib Sənin Peyğəmbərini (s) sevindirir, düşmənlərimizi narahat edirlər. Onlar bununla Səni razı salmaq istəyirlər. Bizə görə Sən də onlardan razı ol!

Onları gecə-gündüz qoru!

Arxada buraxdıqları ailə və övladlarını ən gözəl şəkildə qoru!

Onları hər bir inadkar zalımın, hər bir zəif və güclü şəxsin şəridən uzaq saxla!

Onları insan və cinlərdən olan şeytanların şəridən qoru!

Vətənlərini tərk etdiklərinə, bizi övladlarından, ailələrindən və yaxınlarından üstün tutduqlarına görə Səndən umduqlarınının ən yaxşısını onlara bəxş et!

Öz seçdiklərindən daha üstününü onlara bəxş et!

Bizə olan sevgilərinə görə günəşin dəyişdiyi üzlərə rəhm et!

Əbu Abdullah Hüseynin (ə) qəbrinə qoyulan yanaqlara rəhmət et!

Bizə ağlayan gözlərə rəhmət et!

Bizə görə qəmlənən və yanan ürəklərə rəhmət et!

Bizə görə ucalan ah-nalələrə rəhm et!”¹

İmam Hüseyni (ə) ziyarət etməyin faydaları

Hədəslərdə İmam Hüseyni (ə) ziyarət etməyin çoxlu faydaları vurğulanmışdır. Onlardan bəziləri maddi və dünyəvi, bəziləri də mənəvi və axirətlə bağlıdır. Bilmək lazımdır ki, ziyarətçinin şüurlu etiqadı nə qədər güclü

¹ “Tərcümeyi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 381.

olsa, bu fayda və təsirlər də bir o qədər çox olar. Biz bu kiçik kitabda onların yalnız bəzilərinə işarə vuracağıq:

Maddi və dünyəvi faydalar

1. Mənəvi yüngülləşmə və sevinc hissi¹
2. Ruzinin artması²
3. Ömrün uzanması³
4. Bəlalardan qorunmaq⁴
5. İstəklərin həyata keçməsi⁵
6. Ziyarətə xərclənən hər dirhəmin qarşılığında min dirhəmin əldə edilməsi⁶

Mənəvi faydalar

1. Ziyarət məsumaya dair şüurlu etiqadla olsa, Allah ziyarətçinin adını cənnətin ən yüksək dərəcəsinə yazar⁷;
2. Ərşdə Allahı ziyarət etmiş kimi olar⁸;
3. Min qul azad etmiş kimi olar⁹;
4. Allah yolunda min at vermiş kimi olar¹⁰;
5. Günahları bağışlanır¹¹;
6. Savabı Məscidül-həramda etikaf saxlamağın və iki ay oruc tutmağın savabına bərabər olar¹²;

¹ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 496, 554.

² “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 495.

³ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 497.

⁴ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 433.

⁵ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 565, 577, 596.

⁶ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 381

⁷ “Səvab əl-əmal”, səh. 229.

⁸ “Səvab əl-əmal”, səh. 229.

⁹ “Səvab əl-əmal”, səh. 232.

¹⁰ “Səvab əl-əmal”, səh. 232.

¹¹ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 450, 474.

¹² “Səvab əl-əmal”, səh. 190.

7. Savabı həcc və ümrə savabına bərabər olar. İmamı nə qədər yaxşı tanısa, savabı bir o qədər çox olar¹;

8. Duasının qəbul olunacağına Əmirəlmöminin (ə) tərəfindən zəmanət verilmişdir. İmam Əli (ə) İmam Hüseyini (ə) ziyarət edənlər barədə buyurub: “Mən sizin dualarınızın qəbul olunmasına, dünya və axirət bələlərinin sizdən uzaqlaşmasına zəminəm²”;

9. Allah bu ziyarətçi ilə söhbət edib buyurur: “Ey mənim bəndəm! Məndən istə, sənə bağışlayım; Mənə dua et, qəbul edirəm; Məndən istə, verirəm³”;

10. Allahın rəhməti ona şamil olar⁴;

11. Mələklər onu uca tuturlar⁵;

12. Mələklər onu qarşılamağa gedərlər⁶;

13. Mələklər onunla görüşürlər⁷;

14. Mələklər onunla yoldaş olurlar⁸;

15. Mələklər onun üçün dua edirlər⁹;

16. Mələklər ona salam göndərər və Allahdan rəhmət diləyərlər¹⁰;

17. Xəstələyəndə mələklər onu ziyarət edirlər¹¹;

18. Qiyamətə kimi mələklər onun bağışlanması üçün dua edirlər¹;

¹ “Səvab əl-əmal”, səh. 231, 232.

² “Səvab əl-əmal”, səh. 243; “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 432.

³ “Səvab əl-əmal”, səh. 242.

⁴ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 437.

⁵ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 433, 499.

⁶ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 432.

⁷ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 432.

⁸ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 234.

⁹ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 434, 253.

¹⁰ “Səvab əl-əmal”, səh. 187.

¹¹ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 234.

19. Qiyamət günü Allah onu qoruyar²;
20. Allahın ona bağışlayar və Qiyamət günü əməl kitabında heç bir günah görünməz³;
21. Hidayət olmuşların sırasına daxil olar və qiyamət günü hamı ona qibtə edər⁴;
23. Allah onu salehlərin sırasına daxil edər⁵;
24. Allahın, Peyğəmbərin (s) və Əhli-beytin (ə) ordusuna daxil olar⁶;
25. Peyğəmbər (s) ondan razı qalar⁷;
26. Cənnətdə Peyğəmbərlə (s) yoldaş olar və görüşər⁸;
27. Əhli-beytin (s) düşmənlərini dilxor və narahat edər⁹;
28. Əhli-beytin (ə) göstərişlərinə əməl edənlərdən sayılar¹⁰;
29. İmam Hüseyinə (ə) cəfa edənlər sırasından çıxar. Çünki o həzrəti ziyarət etməmək ona cəfa sayılır¹¹.

¹ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 233.

² “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 253.

³ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 253.

⁴ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 399, 437, 478.

⁵ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 242.

⁶ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 503.

⁷ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 437.

⁸ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 181.

⁹ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 181.

¹⁰ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 181.

¹¹ “Səvab əl-əməl”, səh. 255.

İkinci hissə

Ərbəinə aid mənəvi mövzular

Sirli ərbəin (40) rəqəmi

“Ərbəin” 40 rəqəmini ifadə edir. 40 rəqəminin çoxlu sirləri vardır. Burada onlardan bir neçəsinə toxunuruq:

1. 40 ədədi kamillik əlamətidir;
2. İnsan 40 yaşında əqli yetkinliyə çatır;
3. Həzrət Məhəmməd (s) peyğəmbər seçilərkən 40 yaşı vardı;
4. İbn Abbasdan nəql olunmuşdur ki, 40 yaşına çatmış adamın xeyri şərindən çox olmasa, cəhənnəmə hazırlaşsın¹;
5. Quranda deyilir ki, Musanın (ə) öz Rəbbi ilə vədi 40 gün çəkdi²;
6. Həzrət Adəm (ə) 40 gecə-gündüz Səfa dağında səcdədə qaldı³;
7. Bəni-İsrail qövmü dualarının qəbul olunması üçün 40 gecə-gündüz ağlayıb nalə etdi⁴;
8. Hədəsdə deyilir ki, kim Allaha görə 40 gün niyyətini xalis etsə, Allah onu zahid edər, ona həyatın yolunu öyrədər, hikmət çeşmələrini qəlbindən dilinə yönəldər⁵.

¹ “İrşad əl-qulub”, c. 1, səh. 186.

² “Əraf” surəsi, ayə 142.

³ “Təfsir-Qumi”, c. 1, səh. 45.

⁴ “Kafi”, c. 2, səh. 400.

⁵ “Bihar əl-ənvar”, c. 68, səh. 250.

İmam Hüseynin (ə) Ərbəini

Şeyx Tusi “Misbah əl-mütəhəccid” kitabında yazır: “Səfər ayının iyirmisi, yəni ərbəin günü İmam Hüseynin (ə) karvanının Şamdan Mədinəyə qayıtdığı gündür. O gün Peyğəmbərin (s) böyük səhabəsi Cabir ibn Abdullah Ənsari İmam Hüseynin (ə) qəbrini ziyarət etmək üçün Mədinədən Kərbəlaya getdi. O, İmam Hüseynin (ə) qəbrini ziyarət edən ilk şəxs olmuşdur”¹.

Buna əsasən, Ərbəin gününün tarixi şöhrətinin üç səbəbi vardır:

1. Əbu Abdullah Hüseynin (ə) qəhrəmanlığını və ürəkyaandıran şəhadətinin xatirəsini daim yaşatmaq
2. Cabir ibn Abdullahın İmam Hüseynin (ə) şəhadətinin 40-cı günü Kərbəlaya çatması
3. Şamdan Mədinəyə qayıdan Əhli-beyt (ə) qadınlarının və səhabə ailələrinin yollarını Kərbəladan salmaları və həzrətin şəhadətinin 40-cı günü oraya çatmaları.

Ərbəin ziyarətinin əhəmiyyəti

Şiə tarixində İmam Hüseyn (ə) ərbəininin çox uca yeri vardır. İmam Hüseyn (ə) Kərbəlada şəhid olduğdan sonra Əməvi hakimiyyəti bu hadisəni tarixdən silsəydi, onda imamın və onun dostlarının bütün əziyyətləri hədəf gedərdi. İmam Hüseyn (ə) fədakarlığı ört-basdır edilsəydi, Əməvilər İslama zidd hərəkətlərini davam etdirərdilər və heç kim onların qarşısını ala bilməzdi.

Bu baxımdan, aşura günü İmam Hüseyn (ə) qiyamının birinci mərhələsi bitdikdən sonra onun ikinci mərhələsi

¹ “Misbah əl-mutəhəccid”, c. 2, səh. 787.

imamın ailəsinin üzərinə düşdü. Onlar Aşura hadisəsini yaşatmalı və yaymalı idi. Onlar müsibət, işgəncə və hörmətsizliklərə 40 gün müqavimət göstərdilər və sonda aşura qiyamını təbliğ etməklə qalib gəldilər. Onlar haqqı elə yaşatdılar ki, tarix boyu bütün dindarlara və azadlıqsevərlərə ilham mənbəyi oldu və əsrlər boyu yol göstərdi.

Ərbəin karvanının siyasi təhlili

İslam Məkkədən bütün Ərəbistan yarımadasına yayıldıqdan sonra Peyğəmbər (s) digər ölkələrə, o cümlədən Roma imperatoruna məktub yazıb İslam dinini təqdim etdi. Şam bölgəsi Roma imperiyasının tabeliyində olub Aralıq dənizinin şərqindən Mesopotamiyaya qədər uzanan ərazini - indiki Suriyanı, İordaniyanı, Livanı, Fələstini, Türkiyənin bir hissəsini və Misirin şərqini əhatə edirdi. Bu bölgə çox məhsuldar idi, qərb hissəsinin gözəl ab-havası vardı.

Tarixə əsasən, İslam Peyğəmbərinin (s) həyatının son günlərində Üsamə bin Zeydin başçılığı altında bir ordu Şama getməli idi. Ancaq bu iş baş tutmadı. İkinci xəlifənin dövründə, hicrətin 17-ci ilində bu ərazilər fəth olundu və Yezid ibn Əbu Süfyan oraya vali təyin edildi. O, iki ildən sonra xəstələnib öldü. Hicrətin 19-cu ilində Şam valiliyi Müaviyə ibn Əbu Süfyana tapşırıldı. Müaviyə Əhli-beytə (ə) qatı düşmən idi. O, bölgənin bol gəlirlərini Əhli-beytə (ə) qarşı təbliğata sərf etdi.

Əmirəlmöminin Əlinin (ə) xilafəti dövründə mühüm döyüşlər baş tutsa da, Müaviyənin hiylələri qələbəni qətiləşdirməyə qoymadı. İmam Həsən Müctəbanın (ə) xilafəti dövründə də Müaviyənin hiylələri öz işini gördü.

Müaviyə Şamda 40 illik hakimiyyətdən və Əhli-beytə (ə) qarşı təbliğatdan sonra 60-cı ildə, İmam Hüseyin (ə) imaməti dövründə dünyadan köçdü və xilafəti mənfur oğlu Yezidə tapşırırdı.

Yezid uyğun düşmənliklərin davamı olaraq, hicri 61-ci ilin məhərrəm ayının onunda İmam Hüseyin (ə) və onun dostlarını şəhid etdi, ailə-uşaqlarını əsir tutub Şama apardı. Şama əsir kimi daxil olmasına, çoxlu təhqirlərlə üzləşməsinə baxmayaraq və Yezidin gözləntisinin əksinə olaraq, bu karvan Əhli-beytin (ə) qələbə amilinə çevildi və Şamı mənəvi fəth etdi.

Suriyada yaşayan ruhanilərdən birinin sözlərinə görə, Saat darvazasından Əməvi məscidinə kimi cəmi iki saatlıq piyada yol var. Ancaq əsir karvanı səhər çağı o darvazadan şəhərə daxil olub axşamüstü Əməvi məscidinə çatdı. Yəni onlar küçə və bazarlarda təxminən on saat şamlıların təhqirlərinə məruz qalmışlar.

Əsir karvanı məscidə daxil olduqdan sonra həzrət Zeynəlabidinin (ə) və həzrət Zeynəbin (ə) çıxışları başladı. Camaat dəstə-dəstə onlara yaxınlaşıb öz əməllərindən peşman olduqlarını bildirirdilər. Belə ki kişi və qadınlar üçün iki ev ayırdılar və həzrət Zeynəlabidin (ə) kişilərə, həzrət Zeynəb (ə) də qadınlara İmam Hüseyin (ə) başına gələnəri açıqladılar.

Əhli-beyt (ə) karvanı Şama əsir kimi daxil oldu, çoxlu əzab-əziyyətlər çəkdi, bir rəvayətə görə, İmam Hüseyin (ə) azyaşlı qızı Rükəyyə (ə) orada şəhid oldu, amma əvəzində böyük bir mənəvi fəthə nail oldu. Müaviyənin 40 illik hiyləgər təbliğatı puç oldu. Yezid məcbur qalıb Əhli-beyt (ə) karvanını Mədinəyə göndərirdi.

Ərbəin ziyarətinin tərifi

Ərbəin ziyarəti Əbu Abdullah Hüseynin (ə) xatirəsini, onun dostlarının və Əhli-beytin (ə) fədakarlığını yaşatmaqdır.

Ərbəin ziyarəti Aşura düşüncəsinin bütün müsəlmanlara və dünyanın azadlıqsevər insanlarına ötürülməsidir.

Ərbəin ziyarəti böyük bir məktəbin bərpasıdır, bütün möminlər üçün həmişəyaşar örnekdir.

Ərbəin ziyarəti Aşura bayrağının dalğalandığı gündür, şüaların İmam Hüseynin (ə) yolunu davam etdirməsidir.

Ərbəin ziyarəti şəhidlərin qanı qarşısında məsuliyyət hiss etmək, onların nailiyyətlərini qorumaqdır.

Ərbəin ziyarəti bir nəslin şəhid və qazilərinin təcrübələrini digər nəsillərə ötürməkdir.

Ərbəin ziyarəti həzrət Zeynəbin (ə) düşmənləri ifşa etməsidir.

Ərbəin ziyarəti Bəni-Haşim müdriki sayılan xanımın Aşura fəlsəfəsini öyrətməsi və təbliğ etməsidir.

Ərbəin ziyarəti din düşmənlərinin təbliğatını puça çıxarmaq və şeytani hərəkətlərini zərərsizləşdirmək üçün İmam Səccadın (ə) yorulmaz mədəni-ideoloji fəaliyyətidir.

Ərbəin ziyarəti şəhadət irsini unutmamaqdır.

Ərbəin ziyarəti şəhidlərin xatirəsini yaşatmaqdır.

Ərbəin ziyarəti düşmənin təbliğat hücumu qarşısında ayıq-sayıq dayanmaqdır.

Ərbəin ziyarəti cəmiyyətin aparıcı təbəqəsinin həqiqətləri bəyan etməsi, vəzifəni başa düşməsi və yerinə yetirməsidir.

Ərbəin ziyarəti şüenin düşmənin mədəni-ideoloji təhlükələri qarşısında sığortalanmasıdır.

Ərbəin ziyarəti “Allah nurunu heç kəs söndürə bilməz”¹ mesajıdır.

Ərbəin gününün əməlləri

Şeyx Tusi “Misbah əl-mütəhəccid” kitabında yazır: “Ərbəin günü İmam Hüseyini (ə) ziyarət etmək müstəhəbdir. İmam Sadiqdən (ə) nəql olunmuş ziyarətnamə Ərbəin ziyarətnaməsidir”².

Ziyarətnamənin mətni kitabın sonunda verilib.

İmam Həsən Əskəri (ə) buyurmuşdur: “Möminin beş əlaməti vardır:

1. Hər gün əlli bir rəkət (on yeddi rəkət vacib, otuz dörd rəkət nafilə) namaz qılmaq;

2. Sağ ələ üzük taxmaq;

3. Səcdədə alını torpağa qoymaq;

4. “Bismillahir-Rəhmanir-Rəhim”i ucadan demək;

5. Ərbəin günü İmam Hüseyini (ə) ziyarət etmək və Ərbəin ziyarətnaməsini oxumaq³.

Ayətullah Cavadi bu hədisə istinad edərək buyurur: “Ərbəin ziyarəti vacib və müstəhəb namazların sırasında vurğulanmışdır. Namaz dinin sütunu olduğu kimi, Ərbəin ziyarəti və Kərbəla hadisəsi də vilayətin sütunudur”⁴.

Ərbəin ənənəsi

Ərbəin ziyarətinin bünövrəsi 20 səfər 61-ci ildə Peyğəmbərin (s) və Əlinin (ə) böyük səhabələrindən olan Cabir ibn Abdullah Ənsari tərəfindən qoyulmuş və o

¹ “Saff” surəsi, ayə 8.

² “Misbah əl-mütəhəccid”, c. 2, səh. 787.

³ “Misbah əl-mütəhəccid”, c. 2, səh. 788.

⁴ “Şükufayiye-əql dər pərtove nehzəti-Hüseyini”, səh. 28.

zamandan da həzrət Əbu Abdullah Hüseynin (ə) məqbərəsi şialərin ziyarətgahına çevrilmişdir. Xəlifələrin zülmünə baxmayaraq, şialər bu ənənəni sonralar da davam etdiriblər.

Əməvi və Abbasi xilafətlərinin şialərə və Peyğəmbər (ə) nəslindən olan seyidlərə zülm etdiyi zamanlar İmam Hüseynin (ə) məzarı məzlumların ümid yeri olmuşdur.

Cabirin ziyarəti barədə

İmam Hüseynin (ə) şəhadətindən sonra Cabir ibn Abdullah öz dostu Ətiyyə bin Səd bin Cünadə Kufi ilə birgə Kərbəlaya gəldi.

Ətiyyə dövrünün böyük alim və təfsirçilərindən, tabeinin böyüklərindən və Abdullah ibn Abbasın şagirdlərindən olmuşdur. O, Qurana beş cild təfsir yazmışdır və hədis rəvayətçisi sayılır.

Ətiyyə belə nəql edir: “Mən Cabirlə birgə İmam Hüseyni (ə) ziyarət etməyə getdim. Kərbəlaya çatdıqdan sonra Cabir Fərat çayında qüsl aldı. Sonra təmiz paltarlarını geyindi, özü ilə gətirdiyi kisəni açıb özünü ətirlədi. Sonra isə ayaqyalın İmam Hüseynin (ə) məzarına tərəf yola düşdü. Gedə-gedə Allahın zikri ilə məşğul idi. Gözləri görmürdü. İmam Hüseynin (ə) mübarək qəbrinə çatanda baş tərəfində dayanıb mənə dedi: “Əlimi Hüseynin (ə) qəbrinin üzərinə qoy”. Əlini tutdum və qəbirə tərəf apardım. Əli İmam Hüseynin (ə) məzarının torpağına toxunduqda şiddətli üzüntüdən özündən getdi və qəbrin üstünə yıxıldı. Mən onun üzünə su səpdim. Özünə gələndə üç dəfə dedi: “Ya Hüseyn! Ya Hüseyn! Ya Hüseyn!” Sonra dedi: “Ey Hüseyn, nə üçün mənə cavab vermirsən? Dost dostu cavab verməzmi?!” Sonra dedi: “Necə cavab verəsən ki, qan boğazından sinənə

axmış, başın bədənindən ayrılmışdır. Mən şəhadət verirəm ki, sən ən yaxşı Peyğəmbərin (s) övladı, möminlərin sərvəri, təqva nümunəsi, əba səhabələrinin beşincisən. Bu ayrılıq möminlərin qəlbinə od vurdu. Onlar sənənin sağ olmağına şübhə etmirlər. Allahın salamu olsun sənə! Şəhadət verirəm ki, sənənin şəhadətin həzrət Yəhya ibn Zəkəriyyənin (ə) şəhadəti kimidir”.

Sonra Kərbəlanın digər şəhidlərini də bu cür ziyarət etdi. O, ziyarət edərək deyirdi: “Salam olsun Əbu Abdullah Hüseyinin qəbrinin kənarındakı ruhlara! Salam olsun sizə, ey çirkinliklərdən təmizlənən şəxslər! Salam olsun sizə, ey hidayət olunmuş insanlar! Salam olsun sizə, ey Allah dərgahında xeyirxahlar! Salam olsun sizə və sizin qəbrinizin ətrafına toplaşan bütün mələklərə! Allah bizimlə sizi rəhmət kölgəsinə cəm etsin. Həqiqətən, O, mehribanların ən mehribanıdır. Allahın salamu, rəhmət və bərəkətləri olsun sizə!”¹

Ərbəin ziyarətinə piyada getmək ənənəsi

Ərbəin günü İmam Hüseyinin (ə) məzarını ziyarət etmək ənənəsi ilk dəfə Cabir ibn Abdullah tərəfindən həyata keçsə də, kollektiv şəkildə piyada Ərbəin ziyarətinin əsası təqva nümunəsi olmuş böyük alim Şeyx Ənsari (1799-1864) tərəfindən qoyuldu və o, bu şəkildə ziyarəti şüalərin simvolu kimi tanıtdı.

Piyada Ərbəin ziyarəti Şeyx Ənsarinin vəfatından sonra bir müddət rəvnəqdən düşdü. Mirzə Hüseyin Nuri bu yürüşü yenidən bərpa etdi və o, şüalər arasında yaxşı bir ənənə kimi qaldı.

¹ “Lühuf”, səh. 197.

Böyük alim Mirzə Hüseyn Nuri ilk dəfə Qurban bayramı günü Nəcəfdən Kərbəlaya piyada yola düşdü. Bu səfərdə dostlarından 30 nəfər onu müşayiət edirdi. Bundan sonra Mühəddis Nuri hər il bu işi təkrarlayıb piyada ziyarətə getdi.

Böyük alimlərin bu hərəkəti Əhli-beyt (ə) aşıqlərinin piyada ziyarətə getməsinə stimül oldu. Bu mənəvi mərasimin daha geniş yayılması üçün bir çox alimlər və təqlid müctəhidləri piyada Kərbəla səfərinə çıxdılar. O cümlədən, şiə aləminin böyük təqlid müctəhidlərindən olan Mirzə Cavad ağa Məliki Təbrizi İmam Hüseyni (ə) ziyarət etmək məqsədilə Nəcəfdən Kərbəlaya bir neçə dəfə piyada səfər etmişdir. Bu böyük alim və arif Ərbəin gününün uca tutulması barədə deyir: “Allah yolunun yolçusu səfər ayının iyirmisini (Ərbəin gününü) özünə matəm günü seçsin və şəhid imamın məzarını ziyarət etməyə çalışsın. Ömürdə bir dəfə də olsa, bu ziyarətə getmək lazımdır”¹.

Böyük şəxsiyyətlərin piyada Ərbəin ziyarəti barədə düşüncələri

Həzrət Ayətullah Sistani

“Ziyarətə nail olmuş möminlər bunları bilməlidirlər:

Uca Allah saleh imamların ibadətini biz bəndələrinə nümunə göstərib. Biz nəsihəti onlardan almalı və əməl etməliyik. Allah onların müqəddəs məqbərələrinin ziyarət sevgisini insanların qəlbinə salıb və onların daim xatırlanmasını istəyib. Onların insanlar yanında hörmətləri günü-gündən artmaqdadır. Bu ziyarət

¹ “Əl-Muraqibat”, səh. 85.

insanlara Uca Allahı və Onun xoşbəxtlik amili olan hökmlərini xatırladır. Çünki məsumlar Allaha itaət və dinə xidmət yolunda ən böyük fədakarlıq nümunələri göstərmişlər.

Allaha xatir namaza önəm verin! Hədislərdə göstərildiyi kimi, namaz dinin sütunu və möminin meracıdır. O, qəbul edilsə, digər əməllər qəbul edilir, qəbul edilməsə, digər əməllər də qəbul olunmaz. Namazı ilk vaxtında qılmağa çalışın. Namaz vaxtı çatanda başqa bir işlə məşğul olmaq möminə yaraşmaz. Namaz ibadətlərin ən üstünüdür. İmam Hüseyin (ə) Kərbəlada “Mənə namazı xatırlatdın; Allah səni daim namaz qılanlardan etsin” dedi və ox yağışi altında namaz qıldı.

İşlərdə niyyətiniz Allah üçün olsun, çünki əməlin dəyəri onun ixlası qədərdir. Allah qeyri-ilahi niyyətlə edilən heç bir əməli qəbul etməz. Ziyarətçilər bu səfərdə Allahı çox zikr etməli, atdıqları hər addımda ixlaslı davranmalıdırlar. İxlaslı əməl insanı hər iki dünyada ucaldar.

Allah eşqinə, hicaba və İslam geyiminə riayət edin! Bu, Əhli-beytin (ə) çox ciddi yanaşdığı məsələdir. Onlar Kərbəlada ən çətin şəraitlərdə belə hicaba dair ən gözəl nümunə göstəriblər. Belə ki düşmənlərin əziyyətlərinin heç biri çadralarına hücum qədər onların qəlbini yaralamadı. Möminlər, xüsusən də xanımlar iffətin şərtləri daxilində hərəkət etməli, iffətlərinə xələl gətirəcək hər cür geyim və davranışlardan uzaq durmalıdırlar.

Bu məsələlərə riayət olunarsa, ziyarət nəfsin tərbiyəsinə, sonra isə əməllərin təsirinin artmasına kömək edər, Ərbəin mərasimində iştirak etmək İmam Hüseynin (ə) moizə məclisində iştirak etmək kimi olar.

Həzrət Ayətullah Xamenei

Həzrət Ayətullah Xamenei Ərbəin ziyarətinin xüsusi məqamı barədə buyurur:

“Ərbəin Hüseyin (ə) cazibəsinin başlanğıc günüdür. Bu cazibə Cabir ibn Abdullahı Mədinədən qaldırıb Kərbəlaya gətirir. Bu cazibə, əsrlər ötməsinə baxmayaraq, qəlblərimizdə yaşayır.

Bu gözəl ənənə ötən əsrlər boyu Cəfəri məzhəbində və fiqhində canlanma yaratmaqla, Əhli-beytə (s) sevgi göstərməklə yanaşı, dünya şüalarının birlik amilinə də çevrilmişdir. Bu aksiya şüaların bir-birinə bağlanmasına səbəb ola, Şiə tarixində və region ölkələrində, xüsusilə də İraqda böyük dəyişiklik yarada bilər.

Ərbəin barədə yalnız bir cümlə deyim: “Hüseyin ibn Əlinin (ə) ailəsinin Kərbəlaya gəlməsi bəzən camaat arasında deyildi kimi təkə ürəklərini boşaltmaq, yaxud əhdi təzələmək üçün deyildi. Məsələn bundan çox-çox önəmli idi. İmam Səccad (ə) və Zeynəbi-Kübra (ə) kimi şəxsiyyətlərin işlərini adi məsələlər kimi dəyərləndirmək olmaz. Belə böyük şəxsiyyətlərin iş və qərarlarında böyük sirlər axtarmaq lazımdır.

Şəhidlər ağası Hüseyinin (ə) məzarı üstə gəlmək Aşura hərəkətinin davamı idi. Bu işlə Hüseyin ibn Əlinin (ə) ardıcıllarına, Peyğəmbər (ə) ailəsinin dostlarına və müsəlmanlara çatdırmaq istəyirdilər ki, İmam Hüseyinin (ə) başladığı qiyam sona çatmayıb. Bu hadisə qətlə yetirilməklə, dəfn olunmaqla, əsir düşməklə və azad edilməklə bitmir və davam etməkdədir.

Şüələrə öyrətdilər ki, bura böyük toplantı yeridir. Buraya toplaşmaqla İslam dövləti qurmaqdan ibarət böyük İslam məqsədi yada salınmalıdır. Peyğəmbər (s)

ailəsinin, İmam Səccadın (ə) və Zeynəbi-Kübranın (ə) Ərbəində Kərbəlaya gəlməsində məqsəd bu idi¹.

Həzrət Ayətullah Behcət

Böyük arif həzrət Ayətullah Behcət Ərbəin ziyarətinə piyada getməklə bağlı buyurub:

“Hədislərə görə, İmam Mehdi (ə) zühur edən zaman dünya əhalisinə deyəcək: “Ey insanlar! Mənim babam Hüseyini susuz öldürdülər. Ey insanlar! Mənim babam Hüseyinin başını kəsdilər”².

İmam Mehdi özünü bütün dünyaya İmam Hüseyinlə (ə) tanıtdıracaq. Deməli, o zamana kimi bütün dünya Hüseyini (ə) tanımalıdır. Ancaq hal-hazırda hamı onu tanımır. Bu bizim təqsirimizdir. Biz şəhidlər sərvəri (ə) üçün güclü fəryad çəkib səsimizi bütün dünyaya çatdırma bilməmişik. Piyada Ərbəin ziyarəti İmam Hüseyini (ə) bütün dünyaya tanıtdırmaq üçün ən yaxşı fürsətdir. Şəhidlər sərvərinin (ə) ziyarəti tarix boyu çətin və təhlükəli olsa da, aşıqlar bunu gözə alıb Ərbəin günü İmam Hüseyinin (ə) ziyarətinə getmişlər”³.

Ərbəin ziyarətinin İmam Mehdi (ə) ilə əlaqəsi

Ərbəin ziyarətinin iki siması vardır. Bir siması Əbu Abdullah Hüseyindir (ə), digəri isə intizarı çəkilən həzrət Mehdi (ə). Möhtəşəm Ərbəin yürüşü və 20 milyon ziyarətçinin dünyanın müxtəlif yerlərindən Kərbəlaya

¹ Böyük Rəhbərin çıxışından: 21/3/2006.

² “İlzam ən-nasib fi isbat əl-höccət əl-qaib”, c. 2, səh 233.

³ “Mashregnews” saytı.

toplaşması o həzrətin zühurunun yaxınlaşmasına ümidimizi artırır.

İmam Mehdi (ə) bizim tabe olmalı olduğumuz imamımızdır. Ona görə də, nəfs və şeytanla cihadda öz yerimizi tapmalı, Həbib ibn Məzahir kimi müdriklik göstərüb özümüzü dünya bazarından xilas etməli və axirət müştərisi olmalıyıq.

Piyada Ərbəin ziyarətinin mesajı

Piyada Ərbəin ziyarətinin mesajı bundan ibarətdir:

“Ey mənim mövlam və sərvərim! Ey diri imamım! Ey Allahın böyük ehtiyatı! Əgər gəlsən və gözlərimiz üstə qədəm qoysan, səni cəddin Hüseyn (ə) kimi yalnız qoymaram. Bu sözümlü sübut etməkdən ötrü Kərbəla yolunun və piyada Ərbəin ziyarətinin çətinliklərini gözə alıb tam sevgi ilə cihad edən və şəhid olan imamın ziyarətinə gəlmişəm və sənə bir daha beyət edirəm.

Bu ictimai toplantı, bu insan seli göstərir ki, 20 milyon əsgər canını sənə fəda etməyə hazırdır!”

Ərbəin ziyarətinə piyada gedənlərə tövsiyə

Ərbəin günü Kərbəlaya piyada yürüşdə mütləq iştirak etməyiniz, bu möhtəşəm aksiyanı günortadan qabaq yerinə yetirməyiniz tövsiyə olunur.

İmam Hüseynin (ə) məqbərəsinə piyada yürüş Allahın böyük ehtiyatı olan həzrət Mehdiyin (ə) zühuruna bir növ hərbi hazırlıqdır.

Düşmən və böyük şiə toplantısı

Düşmənlərin istəyinin əksinə olaraq, hər il Ərbəin ziyarətçilərinin sayı artmaqda olsa da, yenə də ayıq-sayıq

olmalı, ağıllı hərəkət etməliyik. Düşmənin Ərbəin yürüşünə qarşı çıxması dünənə-bugünə aid deyil. Abbasilərin xilafəti dövründə İmam Hüseyin (ə) ziyarətinə gedənin əlini kəsirdilər, amma bununla belə, insanlar İmam Hüseyin (ə) ziyarətini tərk etmədilər. Xilafət qadağanı günbəgün sərtləşdirirdi. Hətta elə oldu ki, ziyarətə gedən hər iki ziyarətçinin biri öldürülürdü, ancaq yenə də gedirdilər¹.

İraqda Səddamın hakimiyyəti dövründə piyada Ərbəin ziyarətinə getməyin cəzası edam idi, lakin ziyarətçilərin aksiyası yenə də davam etdi. Bu günlər bütün terror və təhdidlərə baxmayaraq, Ərbəində milyonlarla ziyarətçinin İmam Hüseyin (ə) ziyarətinə piyada getdiyini görürük.

Bir çox dövlətlər Ərbəin yürüşünün qarşısını almaq üçün milyonlarla pul xərcləyirlər. Lakin Hüseyin (ə) aşıqləri dünyanın hər yerindən o həzrətin ziyarətinə gəlirlər və onların sayı hər il artmaqdadır.

Ərbəin düşmənləri

Şiə məktəbinin müxalifləri bu böyük şiə toplantısı və Ərbəin yürüşü ilə düşməndirlər. Burada düşmən dedikdə əhli-sünnə nəzərdə tutulmur. Çünki əhli-sünnə mənsubları da Ərbəin ziyarətində iştirak edirlər. Bu müqəddəs səfərin əsas düşməni qlobal hegemonizmdir. Onlar bilirlər ki, İmam Hüseyinə (ə) sevgi dünyanı bürüsə və bu toplantı hər yerə yayılsa, daha onların qarşısında dayanmaq olmayacaq. Ona görə də, öz məkrli planlarını həyata keçirmək üçün şiə və sünnilər arasında olan nadan insanlardan istifadə edib dünyanı işıqlandıran bu çırağı

¹ “Əxbar əd-düvəl”.

söndürmək istəyirlər. Bizim onlarla mübarizədə yeganə vəzifəmiz müsəlmanlar arasında sevgi, dostluq və birlik yaratmaqdır.

Ərbəin ziyarətinin tərifi

Ərbəin ziyarəti şüəlik sənədini yenidən imzalamaqdır.

Ərbəin ziyarəti din müxaliflərinin ağzına vurulan sillədir.

Ərbəin ziyarəti şüəlik şüarıdır.

Ərbəin ziyarəti şüənin qüdrətinin nümayişidir.

Ərbəin ziyarəti dini həyat bayrağını dalğalandırmaqdır.

Ərbəin ziyarəti vilayət ardıcılığının həyat və hərəkət simvoludur.

Ərbəin ziyarəti şüə etiqadları ilə beyət və onlara sədaqətdir.

Ərbəin ziyarəti din rəhbərlərinə mənəvi dəstəkdir.

Ərbəin ziyarətinə piyada getməyin faydaları

Məsumların ziyarətinə piyada getmək çox tövsiyə olunmuşdur. Həcc və ziyarət kimi bir sıra ibadətləri həm miniklə, həm də piyada yerinə yetirmək olar. Lakin Əhli-beytin (ə) ziyarət barədə söz və əməllərinə diqqət etdikdə belə səfərlərə piyada getməyin daha üstün tutulduğunu görürük. Bir hədisdə İmam Sadiq (ə) buyurur: “Allah piyada yeriməkdən daha üstün bir şeylə ibadət olunmayıb”.¹ Buna görə də, Ərbəin ziyarəti adətən, piyada yerinə yetirilir.

¹ “Təhziə əl-əhkam”, c. 5, səh. 12.

Ərbəin ziyarətinin mənəvi faydaları

Hədislərə əsasən:

1. Kərbəla ziyarətçisinin atdığı hər addıma görə ona bir yaxşı əməl yazılır və bir günahı bağışlanır¹.

2. Allah onu nicat tapanların və diləyi qəbul olanların sırasına daxil edir².

3. Ayağını hər dəfə yerə qoyanda onun üçün İsmayıl (ə) övladlarından olan bir qul azad etməyin savabı yazılır³.

4. İmam Hüseyin (ə) məzarına tərəf atdığı birinci addımda bütün günahları silinir, ikinci addımda savabları artır, sonrakı addımlarda da savabları dəfələrlə artır və cənnət ona vacib olur⁴.

5. Atdığı hər addıma görə ona bir savab yazılır, bir günahı silinir, məqamı bir pillə yüksəlir⁵.

6. Əmirəlmöminin Əlini (ə) ziyarət edib qayıdanlara iki həccin savabı yazılır, İmam Hüseyin (ə) məzarına tərəf atılan hər addıma görə isə bir həccin savabı⁶.

7. İmam Sadiq (ə) buyurub: “İmam Hüseyin (ə) qəbrini ziyarət etmək məqsədilə evindən çıxan şəxs əgər piyada gedərsə, Səxavətli Allah hər addımına görə ona bir yaxşı əməl savabı yazır, bir günahını məhv edir. Məqbərəyə çatdıqda Allah-Taala onu seçilmiş salehlər sırasına daxil edir, ziyarət əməllərini başa vurduqdan sonra isə adını xilas olmuşlar sırasına yazır. Qayıdan

¹ “Səvab əl-əmal”, səh. 242.

² “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 437.

³ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 439.

⁴ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 435 və 436.

⁵ “Ləvame Sahibqərani”, c. 8, səh. 531.

⁶ “Tərcüme-yi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 527.

zaman da bir mələk onun qarşısında dayanaraq deyər: “Peyğəmbər (s) sənə salam göndərib buyurur ki, əməllərinə əvvəldən başla, bütün keçmiş günahların bağışlanmışdır”¹.

Maddi və dünyəvi faydalar

1. İmam Hüseyin (ə) sevgisilə 100 km. piyada yol gedən şəxsin fiziki gücü artır, xeyir işlər görməyə və çətinliklərə dözməyə mənəvi güc yaranır.
2. İraq xalqının dünyanın hər tərəfindən sel kimi axışb gələn ziyarətçiləri qarşılaması şiə xalqlar arasında ülfət yaradır, kin-küdurətləri məhv edir.

¹ “Tərcümeyi-Kamil əz-ziyarat”, səh. 432.

Üçüncü hissə

Piyada səfərlə bağlı mənəvi tövsiyələr

Səfərə çıxmazdan öncəyə aid tövsiyələr

1. Ziyarətə piyada getmək güclü iradə və möhkəm etiqad tələb etdiyindən ilboyu dini mərasimlərə və müqəddəs məkanlara getməklə özümüzü mənəvi cəhətdən hazırlamalı və Allahdan bizə Ərbəin yürüşünü nəsib etməsini istəməliyik.

2. İraqlı qardaşlarımız ziyarətçiləri qarşılamağa çox-çox öncədən hazırlaşdıqları kimi, biz də Kərbəlaya yola düşməzdən ən azı 40 gün öncədən özümüzü ziyarət yürüşünə hazırlamalıyıq.

3. Mənəviyyatımızı gücləndirməli və mövlamızla əlqəmizi möhkəmləndirməliyik. Hər an səfərə çıxmağa hazır vəziyyətdə olmalıyıq.

4. Səfərdən qabaq, xüsusilə də məhərrəm ayının əvvəlindən gecə namazları ilə özümüzdə hazırlıq yaratmalıyıq.

5. Aşura günü İmam Hüseynin (ə) özündən istəməliyik ki, ziyarətə nail olmağımız üçün dua etsin.

6. Deyilmiş qaydalara tam riayət etməklə Aşura ziyarətnaməsini oxumağı unutmayaq; xüsusən də Aşura günü.

7. Səfərdən öncə Allahı zikr etməyə adət etməliyik ki, Nəcəfdən Kərbəlaya qədər zikr əhli ola bilək.

8. Özümüzlə bir təsbeh (rəqəmsal təsbeh daha yaxşıdır) götürüb yolboyu və ziyarətgahlarda zikr edək.

9. Mənəviyyatlı və ruhanili karvana qoşulaq. Bu, mümkün olmasa, rövzəxanı olan karvana qoşulaq ki, müxtəlif yerlərdə Əhli-beyti (ə) xatırlatsın.

Piyada yolçuluq üçün tövsiyələr

1. Piyada yola çıxdığımız andan İmam Hüseynlə (ə) mənəvi əlaqə yaratmağa çalışaq. Biz öz məşuqumuzun görüşünə gedirik. Hər an həvəsimizi artırmalıyıq ki, məqbərənin günbəzi altına çatanda və zərihi görəndə hisslərimiz bol olsun. Bu düşüncə ilə nə yorğunluğu hiss edəcəyik, nə də ayaqlarımızın ağrılarını.

2. Piyada yol gedib yorulmaqla İmam Hüseyni (ə) ziyarət etməyin ləzzəti daha çoxdur. Həzrətin ziyarətinə piyada getdikdə qəlblə ayaqlar arasında bir növ əlaqə yaranır. Yolboyu ayaqlarımız yorulduqda, yaxud yaralandıqda qəlb görüşə hazır olur. Bu anların qədrini bilək.

3. Yolboyu çox düşünək. Bir saat düşünmək bir il ibadətdən üstündür.

4. Fikirləşək ki, İmam Hüseyn (ə) nə üçün şəhid oldu? Nə üçün onun ziyarətinə gedirik? Biz Kərbəlada olsaydıq, nə edərdik? Bizim indiki vəzifəmiz nədir? İndiyə qədər nə etmişik?

5. Fikirləşək ki, İmam Hüseynin (ə) və dostlarının ailə-uşaqları bizim getdiyimiz yoldan dəfələrlə uzaq olan Şama qədər piyada, ayaqyalın, əsir vəziyyətdə və acusuz gediblər. İnsanın qəlbini daha çox ağrıdan onlara qarşı edilən hörmətsizliklərdir. Fikirləşək ki, indi Hüseynin (ə) ziyarətçilərinə necə hörmət edirlər!

6. Ürəyimizə müraciət etsək, Kərbəladan Şama gedən əsir karvanını aydın hiss edərik. Amma ətrafımıza nəzər salanda görəəcəyik ki, nə qədər başıuca yol gedirik və hamı bizi gözəl qarşılayır. Onda öz-özümüzə deyəcəyik: Bu hara, o hara?! Bu düşüncələrdən sonra istər-istəməz

düşünəcəyik: “Sənin (müsbətli) gününə gün çatmaz, Ey Əbu Abdullah!”¹

7. Bu səfər İmam Mehdi (ə) ilə birlikdə gedilən bir səfər ola bilər. Yaxşı olar ki, həzrətin yanımızda olduğunu fərz edək, onun da ziyarətə getdiyini, bizi gördüyünü və matəm sahibi olduğunu bilək.

8. Yolboyu karvanımızın adamları ilə oturduqda rövzə məclisi qurmamız yaxşı olar. Ziyarətçilərə xidmət edən heyətlərin (mökəblərin) bəzində karvanların istifadə etməsi üçün səsucaldanlar vardır.

9. Şeytan bu səfərin insan ruhunda buraxdığı böyük təsiri minimuma endirməyə çalışır. Ona görə də, bəzilərinin yersiz zarafatlar etməsinin, başqalarını lağa qoymasının şahidi oluruq. Əgər yolboyu zikr etmək üçün dəqiq programımız olsa və az danışsaq, çox asanlıqla belə hərəkətlərdən uzaq dura bilərik.

10. Piyada getdiyimiz müddətdə “subhanəllah”, “əlhəmdü lillah”, “la ilahə illəllah”, “Allahu-əkbər” zikrlərini daim təkrar edək. Bunlar ən yaxşı zikrlərdir. İmam Hüseyin (ə) son anlarında Kərbəlanın isti torpağı üstə dediyi sözləri demək daha yaxşıdır və insanın o həzrətlə daha yaxın ünsiyyətinə səbəb olar. Onun son sözləri bunlar idi: “İlahi! Sənin qəza-qədərinə razıyam, əmrinə təsliməm. Səndən başqa məbud yoxdur, ey fəryad edənlərin fəryadına yetən!”²

11. Həzrət Əlinin (ə) məqbərəsində ikən yolboyu edəcəyimiz zikrləri tənzipləyək və ən azı, 5 min zikr, yaxud mümkün olsa, 14 min salavat deyək.

¹ Səduq, “Əməli”, səh. 116.

² Sədrəddin Şirazi, “Şərh Üsuli-Kafi”, c. 1, səh. 97.

12. Yolboyu Aşura ziyarətnaməsini oxumağı unutmayaq.

13. Yemək-içməkdə ifrat-təfrit etməyə, yol gedə biləcəyimiz, ibadətə məşğul ola biləcəyimiz qədər yeyib-içək. Çünki çox yemək qəlbin qaralmasına və mənəviyyatın azalmasına səbəb olur.

14. Ziyarət üçün piyada getməyimizin ibadət olduğunu bilək, mənəvi maraq və halla yol gedək, yolun başa çatmasına tələsməyək.

15. Əgər mümkün olsa, Kərbəlaya bir neçə kilometr qalmış yolu ayaqyalın gedək.

Kərbəlada olduğun zamanla bağlı tövsiyələr

1. Camaat əvvəl İmam Hüseyin (ə) qapısı sayılan həzrət Abbasın (ə) ziyarətinə gedir. Hədəsdə isə deyilir ki, İmam Sadiq (ə) əvvəl cəddi Hüseyin (ə) ziyarətinə gedər, sonra əmisi Qəməri-Bəni-Haşimi ziyarət edər.

2. Qadınlar mütləq Ərbəin axşamı özlərini məqbərəyə çatdırsınlar. Çünki Ərbəin günü qadınlar üçün nəzərdə tutulmuş giriş qapıları bağlanır.

3. Məqbərəyə daxil olmazdan qabaq fikrə dalaq, sınıq qəlb və yaşlı gözlə içəri girək.

4. Mümkün olsa, məqbərəyə ayaqyalın gedək.

5. Yersiz gülüş və zarafatlarla qəmli Ərbəin mühitini korlamayaq.

6. Unutmayaq ki, ziyarətimiz və İmam Hüseyinə (ə) təvəssülümüz məhz Allaha yaxınlaşmaq məqsədi daşıyır.

7. Gündəlik vacib namazlarımızı ilk vaxtında qılaq. Bu namazlar digər işlərimizdən önəmlidir. Bizim əsas vəzifəmiz budur və İmam Hüseyin (ə) də namaz yolunda şəhid oldu.

8. Kərbəladada qeybdə olan imamımız həzrət Sahibəzzamanın (ə) tərəfindən də ziyarət edək, o həzrətin salamatlığı və zühurunun tezləşməsi üçün çoxlu dua edək.

9. Hər gün sübh namazını qıldıqdan sonra iki rəkət namaz qılıb həzrət Mehdiyə (ə) təvəssül edək.

10. Mübarək günbəzin altında boynumuzda hər hansı haqqı olanları, imamları (ə), xüsusilə də həzrət Sahibəzzamanı (ə), dostlarımızı, onların ailələrini dua etməyi unutmayaq.

12. Övliyələr və Allah dərgahına yaxın şəxslər tərəfindən ziyarət edək, şəhidlərimizi, təqlid müctəhidlərimizi, din rəhbərlərini yaddan çıxarmayaq.

13. Cümə axşamı və sübh namazından əvvəl ziyarət səadətini əldən verməyək.

14. İmam Hüseyin (ə) günbəzinin altında bütün dualar qəbul olur. Buna əminliklə dua edək.

15. Heç kim İmam Hüseyin (ə) məqbərəsindən əliboş geri qayıtmır. Bu barədə düşünmək belə lazım deyil. Üstəlik, ağıl və məntiq baxımından da həzrətin məqbərəsindən əliboş qayıtmaq qeyri-mümkündür və indiyə kimi belə bir şey olmayıb. Biz həzrətin sarbanından da pis deyilik ki. (Hansı ki imam onu da əliboş qaytarmadı). Deməli, imamın hüzuruna ümidlə getməliyik.

Əxlaqi tövsiyələr

1. Kollektiv səfərlərdə səbir, hövsələ, güzəşt, yardım, gözəl əxlaq, qrup rəhbərliyi ilə əməkdaşlıq və birlik uğur amilləridir.

2. Çalışmaq imkan daxilində ətli xörəklər yeməyək və nəfsi istəklərimizə üstün gələk. Orada çoxlu çeşidli və

ləzzətli yeməklər vardır. O yeməklərdən yeməyin əsla eybi yoxdur. Lakin yemək-içmək fikrində olmamalıyıq. İmam Sadiq (ə) bu səfərin yolçularını şirniyyat və çeşidli xörəklər yeməkdən çəkindirirdi.

3. Səfər müddətində mübahisə etməyə. Yalnız öz etiqadımızı müdafiə etmək lazım gəldikdə qarşı tərəfi yaxşılığa dəvət edib, pis işlərdən çəkəndirmək həddində mübahisə istisnadır. Bu da ona qalib gəlmək, onu susdurmaq deyil, düşüncəsini islah etmək məqsədi daşmalıdır.

4. Deyib-gülməyi imkan həddində sıfıra endirmək lazımdır ki, arxayın və görüşə hazır qəlblə, kamil mənəviyyətlə həzrətin hüzuruna gedək. Əlbəttə, hədislərə əsasən, gülürüz olmalıyıq, qaşqabaqlı və acıqlı yox.

5. İmam Hüseyin (ə) ziyarətçi və xadimlərinə böyük hörmət göstərməli, yaşından və görkəmindən asılı olmayaraq, hamıya hörmətlə yanaşmalıyıq. Bizim ağılımıza gəlməyən birisi Allah övliyası da ola bilər.

6. Məqbərənin xadimlərinə kömək edək, özümüzü başqalarına yardıma hazırlayaq, köməyə ehtiyacı olanlara kömək edək, yerə tökülən zibilləri təmizləyək.

7. İraqın təhlükəsizlik məmurları ilə əməkdaşlıq edək. Onlar da İmam Hüseyin (ə) xidmətçilərindən sayılırlar.

8. Məqbərəyə aparılması qadağan olan mobil telefon, videokamera və sair bu kimi əşyalara dair məqbərə məmurları ilə əməkdaşlıq edək, “qoçaqlıq” etməyək.

9. Uşaq, qadın və qocaları nəzərə alaq.

Təbliğat işləri

1. Ərbəin yürüşü Şiəliyin təbliği üçün yaxşı fürsət ola bilər. Bu səfərdə ziyarətlə yanaşı həm də yaxşı təbliğatçı olmaq lazımdır.

2. Ərbəin səfəri digər səfərlərdən fərqlidir. Bu səfərdə müxtəlif ölkələrin vətəndaşları iştirak edirlər. Yaranmış imkandan yararlanaraq mehribanlıqla əsl Şiə mədəniyyətini nümayiş etdirə bilərik.

3. Ərbəin səfərində elə davranaq ki, İraq xalqının, habelə səfərdə iştirak edən digər xalqların Şiəliyə rəğbəti artsın və şüaləri sevsinlər.

4. Müxtəlif dillərdə təbliğat bukletləri hazırlayıb ziyarətçilərə paylamaqla təbliğat işləri görə bilərik.

5. Bəzən kiçik ölçülü bir dini şəkil, plakat, yaxud qısa və dərin mənalı bir cümlə insanlarda heyratımız təsirlər buraxır. Əvvəlcədən bu işlər barədə düşünək və plan hazırlayaq.

6. Din böyüklərini təmsil edən şəkil və bayraqların təsiri olduqca azdır, hətta haram olması da mümkündür.

7. Yaxşı olar ki, əlamət məqsədilə götürdüyümüz bayraqların üzərinə İmam Hüseyin (ə) şüarlarından birini yazaq; məsələn: “Zillət bizdən uzaqdır!”¹

8. Qeyd edək ki, yürüsdə əhli-sünnə camaatı da iştirak edir. Onların etiqadlarını da nəzərə almalı və İmam Hüseyin (ə) qonaqlarına hörmətlə yanaşmalıyıq.

¹ “Ehticac”, c. 2, səh. 300.

Dördüncü hissə

Yürüş haqda ümumi məlumat

Piyada yolu

Allaha şükür olsun ki, ziyarətçilər İraqın bütün yollarından istifadə edib Kərbəlaya gedə bilirlər. Lakin hal-hazırda Kərbəlaya gedən iki yol daha təhlükəsizdir:

1. Bağdad-Kərbəla yolu;
2. Nəcəf-Kərbəla yolu. Bu yolun özü iki yerə ayrılır: Biri birbaşa və magistral şose yoludur. Nəcəf şəhərinin çıxışından Kərbəlanın girişinə qədər bu yolun uzunluğu 80 km.-dir. Digəri isə köhnə yoldur və avtomagistral yoldan təxminən 20-30 km. uzundur. Uzaq məsafə qət edilməsinə baxmayaraq, bu yol sakit yoldur.

Yol seçmək

Bəzən ziyarətçi hansı yolu seçmək barədə düşünür. Bu məsələ hərənin öz gücünə bağlıdır. Ancaq tövsiyə olunur ki, piyada səfəri həzrət Əmirəlmöminin Əlinin (ə) məqbərəsindən başlayıb, İmam Hüseyinin (ə) məqbərəsində bitirsinlər. Lakin bu qədər yolu piyada gedə bilməyənlər yürüşə Əmirəlmöminin Əlinin (ə) məqbərəsindən başlayıb bacardığı qədər gedər, sonra nəqliyyat vasitəsilə yolunu davam etdirər. Mümkün olsa, Kərbəlaya 20-30 km. qalmış nəqliyyat vasitəsindən enib yolun qalan hissəsini yenə piyada getsin. Ən azı, yolun son hissələrini piyada getsin ki, imamın məqbərəsinə piyada çatmağın həzzini yaşasın. Bu, çox şirin və unudulmaz bir mənəvi xatirədir.

Qurani-kərim buyurur: “Allah hər kəsə yalnız qüvvəsi yetən qədər iş vacib edər”¹. Eyni zamanda hidayət imamlarının (ə) hədislərində deyilir: “Əməllərin ən fəzilətlişi çətinliyi və zəhməti çox olanıdır”². Bu baxımdan, nə qədər çox piyada getsək, bir o qədər yaxşı olar. Bu şərtlə ki, piyada getməyə qüvvə olsun. Buna görə də, elə yol seçməliyik ki, sonradan peşman olmayaq.

Yürüş neçə gün sürür?

Nəcəf-Kərbəla yolunu adətən, 3 gün 2 gecəyə gedirlər; Ərbəinə üç gün qalmış sübh vaxtı Nəcəfdən yola çıxıb Ərbəin axşamı Kərbəlaya çatırlar. Ancaq bu seçim o qədər də əlverişli deyil. Çünki yoldakı mokəb və yataqxanalarda sıxılıqla qarşılaşıq. Əgər iki gün öncədən, yəni Ərbəindən beş gün qabaq çıxsaq, heç bir narahatlıq olmadan bu məsafəni qət edə bilərik. Xüsusilə də ailəsi və azyaşlı uşağı ilə ziyarətə gedənlər mütləq Ərbəinə 6 gün qalmış Nəcəfdən Kərbəlaya doğru yola çıxmalıdırlar ki, arxayın getsinlər, ailə-uşaqları və özləri sıxıntı çəkməsinlər, istirahət zamanı yer problemi ilə qarşılaşmasınlar.

Mokəb

İraq əhalisi heyətə mokəb deyir. Habelə, heyətləri qarşılamaq üçün qurulmuş çadır və tikililərə də mokəb deyirlər. Hər mokəbin adı vardır; məsələn, Ənsarül-Hüseyn mokəbi, Şəmsüt-Təqi mokəbi, Həsən-Müctəba mokəbi, Bərəkəruz-Zəhra mokəbi, Səqəleyn mokəbi, Şəbabu Əli mokəbi və s.

¹ “Bəqərə” surəsi, ayə 286.

² “Bihar əl-ənvar”, c. 67, səh. 192.

Demək olar ki, əvvəldən axıra kimi bütün yolboyu belə çadır və tikililər mövcuddur. Dünyanın müxtəlif yerlərindən gəlmiş insanlar onları idarə edir, ziyarətçilərə xidmət göstərilir. Lakin bu heyət və çadırların çoxu İraq xalqına aiddir.

Hər məkəb öz imkanına və zövqünə uyğun xidmət göstərir: biri şərbət verir, biri istirahət yeri təklif edir, biri yemək verir, biri meyvə, digəri çay və s.

Bəziləri daha yeni xidmətlər təklif edirlər və bu xidmətlər yolboyu az ola bilər. Məsələn, bəzi məkəblər dərzilik xidməti göstərərək geyim və çanta kimi əşyaları təmir edir, bəzi məkəblər ayaqqabıda yaranmış problemi aradan qaldırır. Qıyası, İmam Hüseyn (ə) eşqilə hər kəs bacardığı xidməti göstərir.

Sizin xörək hazırlamanıza ehtiyac yoxdur. Yeməklər məkəblər tərəfindən hazırlanır və təmənnəsiz şəkildə ziyarətçilərə təqdim edilir. Lakin kiminsə xüsusi bir xörəyə ehtiyacı olarsa, yaxud dərman xarakterli qida və içkilər lazım olarsa, özü ilə götürə bilər.

Qadın və qocaların iştirakı

Ortaya belə bir sual çıxır ki, qadınlar və yaşlı insanlar bu yürüşdə iştirak edə bilərlərmi? Bu sualın yaranmasına səbəb onların üç gün iki gecəlik yolun hamısını birbaşa qət etməli olduqlarını düşünməkdir. Halbuki bir neçə kilometr getdikdən sonra istirahət etmək olar və bütün yolu birnəfəsə getmək lazım deyil. Üstəlik, 2-3 gün qabaqcadan yola çıxıb daha asan və heç bir çətinliyə düşmədən getmək olar.

Əhli-beytdən (ə) nəql olunmuş hədislərə əsasən, qadın və kişilər Kərbəla ziyarətinə gedərək bu fürsətdən yararlanma bilərlər. Ümm-Səid Əhməsiyyə adlı şiə qadın

deyir ki, İmam Sadiqin (ə) hüzurunda idim. Kənimiz gəlib yola çıxmaq üçün atın hazır olduğunu xəbər verdi. İmam mənə buyurdu: “Atı neyləyirsən? Hansı uzaq yola çıxırsan?” Dedim: “Şəhidlərin qəbrini ziyarət etməyə gedirəm”. Həzrət buyurdu: “Siz iraqlılara təəccüb edirəm, şəhidlərin qəbrini ziyarət etmək üçün bu uzaq yolu (İraqdan Mədinəyə) gəlirsiniz, ancaq İmam Hüseyinin (ə) ziyarətini tərk edirsiniz”. Dedim ki, mən qadınam. İmam buyurdu: “Qadınların Kərbəlaya gedib Hüseyini (ə) ziyarət etmələrinin heç bir eybi yoxdur”. Dedim: “Biz qadınların ziyarətinin hansı savabı var?” Həzrət buyurdu: “Sizin Hüseyini (ə) ziyarət etməyiniz bir həcc, bir ümrə, iki ay oruc və Məscidül-həramda etikafın savabına bərabərdir”.

Tibbi yardımlar

Həkimlər gecə-gündüz ziyarətçilərə xidmət göstərirlər. Yardım dayanacaqları, dərman və tibbi ləvazimatın paylanması kimi tədbirlər bütün yolboyu həyata keçirilir. Kimin səhhətində problem yaransa, bu dayanacaqlara müraciət edib tibbi xidmətdən yararlanı bilər. İraq, İran və başqa bəzi ölkələrin Qızıl Aypara Cəmiyyətlərinin də yolboyu dayanacaqları vardır. Allah eləməmiş, hansısa bir problem, yaxud hadisə qarşıya çıxsa, qrup rəhbəri və ya təhlükəsizlik işçiləri ilə birgə Qızıl Aypara Cəmiyyətinin klinikasına müraciət edə bilərsiniz.

Hamam və tualetlər

Qısa zaman ərzində yolda çoxlu insanın hərəkət etməsinə baxmayaraq, yol boyunca lazımi qədər hamam və tualet mövcuddur. Onlar xidmətçilər tərəfindən daim təmizlənir, sanitariya-gigiyenik normalara riayət olunur.

Hamının təmizliyə riayət etməsi və bunu başqalarına da tövsiyə etməsi yaxşıdır. Həmçinin tövsiyə olunur ki, çantanızda diş pastası və fırçası, əl-üz sabununu olsun.

Kərbəlada isti suyu olan hamamlar az olduğundan tövsiyə olunur ki, qüslü piyada səfərə çıxmazdan öncə Nəcəf şəhərində versinlər. Habelə Nəcəf-Kərbəla yolunda bir çox mokəblər isti hamamla təchiz edilmişdir ki, onlardan da istifadə etmək olar.

Yolun təhlükəsizlik vəziyyəti

Nəcəf-Kərbəla yolu təhlükəsizdir və hal-hazırda heç bir problem yoxdur. Ancaq yol qorxulu olsa belə, özünü Ərbəin ziyarətinə çatdıranların xoş halına!

Qorxu və zərər ehtimalı olduğu surətdə hətta bir sıra vacib əməlləri də yerinə yetirməmək olar. Lakin İmam Hüseyin (ə) ziyarəti belə deyil və qorxu ehtimalı onun müstəhəbliyini aradan qaldırmır. Hətta hədislərdə görürük ki, qorxu və zərər ehtimalı olmasına baxmayaraq, məsumlarımız camaatı bu ziyarətə həvəsləndiriblər. Tarix sübut edir ki, şiələr və Əhli-beyt (ə) dostları Seyyidüş-şühədanı (ə) ziyarət etmək üçün böyük fədakarlıqlar etmişlər.

İbn Bükeyr deyir: “İmam Sadiqə (ə) dedim ki, mən dövlət xəfiyələrinin, xəbərçilərin və düşmən qüvvələrinin təhlükəsi altında babanızın ziyarətinə gedirəm”. İmam buyurdu: “Ey Bükeyrin oğlu! İstəmirsənmi, Allah sənə bizə görə təhlükəyə atıldığını görsün?! Bilmirsənmi, kim bizə görə (təhlükəyə atılıb) qorxuya düşsə, Allah ərşin kölgəsində ona sığınacaq

verər və Hüseyin (ə) ərşin altında onunla həmsöhbət olar?!”¹

Məhəmməd ibn Müslim deyir: “İmam Məhəmməd Baqir (ə) mənə buyurdu: “Hüseyinin (ə) məzarını ziyarət edirsənmi?” Dedim: “Bəli, ancaq qorxa-qorxa”. Həzrət buyurdu: “Savabın miqdarı qorxun qədərdir. Kim qorxu altında Hüseyinin (ə) ziyarətinə getsə, qiyamət günü qorxusu olmaz, Allahın pənahında olar və bağışlanar”².

¹ “Kamil əz-ziyarat”, səh 410.

² “Kamil əz-ziyarat”, səh 413.

Beşinci hissə

Piyada Ərbəin səfərinə aid təcrübələr

Çiyin və bel çantası

1. Piyada uzun yol getməli olduğunuz üçün çalışın özünüzlə böyük çanta götürməyin;

2. Yalnız zəruri əşyalarınızı özünüzlə götürün, onu da kiçik bel çantasında. Xanımlar bel çantasının əvəzinə çiyinlərdən asılan çanta götürə bilərlər. Bu onlar üçün daha əlverişli olar.

3. Bel çantasının mütləq alpinist çantası olması lazım deyil. Çanta nə qədər kiçik və yüngül olsa, bir o qədər yaxşı olar. Yükün yüngül olması üçün İraqda ala biləcəyiniz, yaxud pulsuz veriləcək əşyaları özünüzlə götürməməyiniz məsləhət görülür.

4. Əgər özünüzlə böyük və ya ağır yük çantası götürmüş olsanız, yürüşdən öncə onu Bağdad və ya Nəcəf kimi şəhərlərin birində etibarlı bir yerə qoyun.

5. Təcrübədən bilirik ki, yataq əşyalarına ehtiyac olmur. O, yalnız yatmaq üçün heç bir yer tapılmadıqda lazım ola bilər. Bu isə nadir hallara aiddir.

6. Əgər yükünüz çox olsa və özünüzlə ağır yük çantası götürməli olsanız, uzun məsafəni gedə biləcək təkərli çanta və ya çamadandan istifadə edin. Çantaları daşımaq üçün xüsusi arabalardan da istifadə edə bilərsiniz.

Nağd pul

Piyada gedəcəyiniz üç gün boyunca xidmətlər pulsuz olduğundan xərciniz çıxmayacaq. Lakin yolda çəkələkləriniz yırtıla, yaxud digər zəruri bir ehtiyac

yarana bilər. Bəzi məkəblərdə buna aid xidmətlər olsa da, sizə lazım olan vaxt yaxınlıqda belə bir məkəb olmaya bilər. Bu baxımdan, üstünüzdə bir qədər nağd pulun olması lazımdır. Xüsusən də həmişə böyükləri ilə yola çıxmış və adətən, özü ilə pul gəzdirməyənlər nağd pul götürsünlər. Bu pulun İraqın milli valyutası olan İraq dinarı olması daha yaxşıdır.

Tibbi ləvazimat

İmkan daxilində özünüzlə aşağıdakı tibbi ləvazimatı götürün:

Rezin bint, tibbi maska, pambıq, kağız əl dəsmalı, gelofen tableti, asetaminofen tableti, sink oksid kremi, diclofenac mazi, loratadin və lazım olacaq hər hansı dərman.

Özünüzlə nabat, nanə suyu kimi dəmləmələr götürmək faydalıdır. Çalışın götürdüyünüz dərmanlar lazımi miqdardan artıq olmasın.

Digər əşyalar

1. Mümkün olsa, özünüzlə fotoaparat götürün. Bu səfərdə ömrünüzdə heç vaxt təkrarlanmayan səhnələrlə qarşılaşa bilərsiniz. Maraqlı səhnələrdən şəkil çəkin ki, gələcəkdə baxıb bu səfəri yada salasınız.

2. Qədimdən deyiblər ki, səfərdə üç şey lazımdır: kəsici, tikici, yandırıcı. Özünüzlə iynə, sap və kəsici alət götürün ki, paltar və çantanız sökülsə, təmir edə bilərsiniz.

3. Çiyin şalından yolboyu, əsasən də İraqda çox istifadə olunur.

Yürüşdə lazım olan bütün vəsaitlərin siyahısı

Səfərə çıxdıqda hansısa vəsaitin yaddan çıxması üçün lazım olan əşyaların siyahısını təqdim edirik:

1. Kiçik və yüngül bel çantası
2. Əlavə bir-iki dəst alt paltar
3. Əlavə bir dəst üst paltar
4. Tibbi ləvazimat, lazım olan bitki və kimyəvi dərmanlar
5. Diş fırçası
6. Mobil telefon üçün adapter
7. Bir cüt çəkələk
8. Əlavə bir cüt corab
9. Bir neçə ədəd pinqvin paket
10. Bir qədər kağız əl dəsmalı
11. Bir ədəd təsbeh
12. Pul və pasport üçün bir ədəd boyun çantası
13. İynə və sap
14. Kiçik bıçaq
15. Rəngli eynək
16. Çiyin şalı
17. Videokamera və fotoaparət
18. Qələm və yaddaş dəftərçəsi

Sağlamlığa dair tövsiyələr

Səfər boyu xəstəliklərə, əsasən də soyuqdəymə və mədə-bağırsaq xəstəliklərinə yoluxmamaq üçün aşağıdakı tövsiyələrə riayət edin:

1. Əlləri tez-tez sabunla yuyun; xüsusilə də yeməkdən qabaq;
2. Su içmək üçün şəxsi, yaxud birdəfəlik stəkanlardan istifadə edin;

3. Ağzıaıçıq, yaxud bulaşıq qabda olan sudan içməyin;
4. İmkan daxilində mineral sulardan istifadə edin. Bu sular yolboyu ziyarətçilərə paylanır;
5. Yaxşı olar ki, böyük və etibarlı mokəb və heyətlərdən yemək alasınız;
6. Yeməkdən, əsasən də nahar yeməyindən sonra bir saat istirahət edin. Yeməkdən sonra çox piyada getmək mədə-bağırsaq sistemini zəiflədir, həzmdə problem yaradır. Mədə-bağırsaq problemi olanlar nahar yeməyindən sonrakı istirahət müddətini artırırlar;
7. Xəstələrlə söhbət etdikdə onlara çox yaxınlaşmayın və məsafəni qorumağa çalışın;
8. Yürüşə qatılmış izdihamı nəzərə alaraq, xəstələndikdə başqalarının yoluxmaması üçün mütləq maska taxın;
9. Havanın tozlu olma ehtimalına əsasən, yolboyu maskadan istifadə edin ki, xəstələnməyəsiz və tənəffüsünüzdə problem yaranmasın;
10. Allergiya və burun axması yaranarsa, loratadin tabletlərindən istifadə edin. Çünki zaditen tableti yuxu gətirir və yürüş üçün uyğun deyil. Allergiya üçün ən yaxşı dərman burun və sinə spreyləridir;
11. Əgər xüsusi xəstəliyiniz varsa, bunu həkim qrupunun rəhbərinə bildirin və yürüşdə iştirak etmək üçün ondan icazə alın;
12. Xəstələndikdə dərhal istirahət edin və xəstəliyiniz daha da ağırlaşmasına imkan verməyin;
13. Belə şal bağlamaq onurğa sütununu qorumaq, böyürləri və böyrəkləri isti saxlamaq üçün faydalıdır.

Ətraf mühitin gigiyenası

1. Bu səfərdə hamılıqla əl-ələ verib ətraf mühiti təmiz saxlamağı ümumi mədəniyyətə çevirək;
2. Təmizliyə tam riayət edək;
3. Yemək yedikdən sonra birdəfəlik qabları zibil qutusuna ataq; hətta, buna görə yüz metr, yaxud daha çox getməli olsaq da;
4. Birdəfəlik qabların yerə atıldığını görsək, başqalarının bu hərəkətini əsas götürüb özümüz də belə etməyək;
5. Hansısa məkəbdə ətraf mühiti korlayan bir durumla rastlaşsaq, bu haqda məkəbin başçısına məlumat verək ki, dərhal tədbir görsün.

Uyğun ayaqqabı

1. Ərbəin səfəri üçün ayaqqabı almaq istəsəniz, onu bir ay əvvəldən alıb hər gün geyinin ki, ayağınız ona öyrəşsin və bir problemi olsa, aradan qaldırmaq mümkün olsun. Bəzən yeni bir ayaqqabı ayağınıza uyğun olmaya və yol yeriyərkən ayaqlarınızı incidə bilər;
2. Yürüş zamanı rahat ayaqqabılardan istifadə etməyə çalışın. Ayaqqabı rahat olmasa və ayağınızı zərrəcə incitsə belə, bu, uzun yolda ayaqda suluq yaranmasına səbəb olar və yol yerimənizə maneçilik törədir;
3. Ərəblər piyada yerimək üçün çəkəlkədən istifadə edirlər. Çəkəleklə yol getmək uyğun olmayan ayaqqabıdan daha rahatdır;
4. İraqda piyada yeriməyə məxsus çəkəleklər var. Onlar çox yumşaqdır və qara rəngdə olur. Çalışın köhnə xammaldan hazırlanmış və quru çəkələk almayasınız;
5. Mümkün olsa, özünüzlə adi, tibbi və çəkələk olmaqla müxtəlif ayaqqabılar götürün ki, arabir

ayaqqabınızı dəyişəsiniz və bununla ayağınız istirahət etsin;

6. Ayaqda suluq yaranmasının qarşısını almaq və ya ən azından onu gecikdirmək üçün pambıq corab geyinin;

7. Ayaq yaş olduqda və tərlədikdə daha tez suluq bağlayır. Odur ki, ayaqlarınızı quru saxlamağa çalışın;

8. Ayağınızda suluq yaransa və içi su ilə dolsa, təzə və təmiz bir şprislə suyunu boşaldın və onu nazik bintlə bağlayın. Çalışın suluğun üzərindəki dəri qopmasın. O dərinin özü ən yaxşı sarğıdır.

Əzələlərin tutulması

Yürüş zamanı əzələlərin tutulması və əzələ ağrıları hamıda yarana bilər. Bunun qarşısını almaq və müalicə etmək üçün aşağıdakı tövsiyələrə əməl edin:

1. Səfərə çıxmazdan bir neçə gün əvvəl çoxlu piyada yol gedin ki, bədəniniz uzun məsafəni qət etməyə alışsın;

2. Yürüşə çıxmazdan öncə ayağınızın həssas yerlərinə yağ və krem sürün. Zeytun yağı əzələ ağrılarının qarşısını almaq üçün daha faydalıdır;

3. Yürüşə başladıda özünüzü çox yormayın, tələsmədən yeriyin. Çünki bədəniniz piyada uzaq yol getməyə öyrəşməyib. Nəcəf-Kərbəla yolunda üzərinde sıra nömrələri yazılmış elektrik dirəkləri mövcuddur. Birinci gün 300 elektrik dirəyindən çox getməyin, şəhərdə 200, magistral yolda isə 100 dirək getməklə kifayətlənin. Xüsusən də ailə ilə gedənlər əzələlərinin tutulmaması üçün buna əməl etməlidirlər. Çünki əzələ tutulduqda sonrakı günlər yol getmək mümkün olmayacaq;

4. Arabir istirahət edin, gecələmək istədiyiniz yerə çatan kimi bədəniniz soyumadan yumşaldıcı hərəkət,

yaxud yüngül idman edin, bud əzələlərini masaj edin və tutulmağa qoymayın. Bunu oda yaxın yerdə etsəniz, daha yaxşı olar və istilik damarları soyumağa qoymaz;

5. Uzandıığınız vaxt ayaqlarınız bədəninizdən yuxarıda olsun. Belə uzanmaq qanın beyinə çatmasına kömək edir və ayaqların şişməsinin qarşısını alır;

6. Tutulmuş əzələləri masaj etmək ən əlverişli və önəmli müalicə üsuludur;

7. Əzələ ağrılarını aradan qaldırmaq üçün acetaminofen və gelofen tabletindən də istifadə edə bilərsiniz.

Tər yandırması

Piyada yeridikdə ən çox qarşıya çıxan məsələlərdən biri də tər in ayağı yandırmasıdır. Kök və tez tərləyən adamlar bunu önləmək, yaxud müalicə etmək üçün aşağıdakı tövsiyələrə əməl etsinlər:

1. Yürüşdən öncə mütləq duş qəbul etsinlər;

2. Yolboyu hər gün bir neçə dəfə bədənlerini soyuq su ilə yusunlar;

3. Yürüşdən öncə ayağın tərləyən yerinə sink oksid kremi sürsünlər.

4. Tərin yandırdığı yeri sabunla yumasınlar. Sabun dərinin yağını aparır və göynəməni gücləndirir;

5. Uşaq pudrasından, yaxud kalendula mazından istifadə edin.

İsti havada piyada yürüş

Yay fəslində İraqın havası çox isti olur. Ona görə də, pambıq, sərin və yüngül geyimlərdən istifadə edin, başınıza günlüklü papaqlar qoyun, özünüzlə gün eynəyi götürün. Xüsusən gözləri günəş şüasına həssas olanların

gün eynəyi taxmaları vacibdir. Gün eynəyi qışda da faydalıdır.

Qış fəslində piyada yürüş

Ərbəin qış fəslinə düşərsə, yüngül səfər ədyalı, papaq, əlcək, qatlanan yüngül çətir və kifayət qədər isti geyim götürün. Hava yandırıcı olduğuna görə ən yaxşı üst geyim hava keçirməyən şalvar, gödəkcə və plaş kimi üst geyimlərdir. Bu qəbil geyimlər yandırıcı havanın bədənə təsirini önləyir, bədənin istiliyinin çıxmasının qarşısını alır, eyni zamanda yüngüldür və islanmaqdan da qoruyur.

Gecə piyada yürüşə dair tövsiyələr

Gecə saat 21:00-dan sonra yolda izdiham azalır. Bəziləri gecələr səbh azanına kimi gedib, günəş çıxdıqdan sonra istirahət etməyə üstünlük verirlər.

Ərbəin payız fəslinə düşərsə, imkan daxilində gecə yol getmək tövsiyə olunur. Bu fəsildə piyada yürüş üçün gecənin havası daha uyğundur. Üstəlik, bəzi ziyarətçilər gecə yol getməsələr, yatmaq üçün yer çatışmazlığı yarana bilər.

Gecə yol gedən ziyarətçi yaxşı olar ki, saat 20:00-dan sonra yola çıxsın və 00:00-a kimi yol getdikdən sonra istirahət etsin. Gecənin yarısından, yaxud saat 01:00-dan sonra səhər saat 08:00-a kimi yenidən yoluna davam etsin. Sonra bir az da istirahət edib saat 11:00-dan 15:00-a kimi yol getsin, sonra saat 17:00-a kimi istirahət edib 20:00-a kimi yol getsin.

Gecə yola çıxan ziyarətçilər mütləq isti və hava keçirməyən geyimlər geyinməli, maska taxmalıdırlar ki, soyuq baş və sinələrinə zərər yetirməsin.

Mokəb sahiblərinin çoxu gecə sübh azanına kimi istirahət edirlər. Lakin bəziləri yol gedən ziyarətçiləri nəzərə alaraq gecələr də xidmət göstərirlər. Onlar ziyarətçilərə isti çay, isti süd və bu kimi içkilər verirlər ki, gecənin soyuğunda bədənləri isti qalsın.

Yolda azmaq

Yolda dostlarınızı və qrup yoldaşlarınızı itirməmək üçün bir neçə məsələni diqqətdə saxlayın:

1. Bu səfərdə səbirli və hövsələli olmaq lazımdır; əsasən də karvanla gələn və müxtəlif yaşlarda yoldaşları olan ziyarətçilər. Əgər bir az dözümlü olsanız, nə azarsınız, nə də bir-birinizi itirərsiniz;

2. Bu hal qrup üzvlərinin güc və bacarıqlarının fərqli olduğu, bəzilərinin çox iti, bəzilərinin də ləng yeridiyi zaman yaranır. Çalışın yerışı sizinlə eyni olan adamlarla yola çıxın və yolboyu bir-birinizdən uzaqlaşmayın;

3. Qrupun xüsusi rəmzi, yaxud uzun dəstəkli bayrağı olarsa, üzvlər arasında əlaqə yaratmaq daha əlverişli olar;

4. Yolu və yoldaşları itirməmək üçün ən vacib məsələ qrup rəhbəri ilə əməkdaşlıq etmək, tək getməkdən ciddi şəkildə çəkinməkdir;

5. Nəcəfdən Kərbəlaya qədər yolboyu elektrik dirəkləri var və 1-dən 1452-yə kimi nömrələnmişlər. Dirəklərin arasındakı məsafə düz 50 metrdir. Bu dirəklər bir növ məsafəölçən rolunu oynayır. Onların vasitəsilə neçə kilometr qət etdiyinizi və neçə kilometr yolun qaldığını təyin edə bilərsiniz;

6. Əmirəlmöminin Əlinin (ə) məqbərəsindən yola düşdükdən və 200 saylı elektrik dirəyini ötdükdən sonra 1 saylı dirəklə qarşılaşdıqda təəccüblənməyin. Çünki oraya qədər Nəcəf şəhərinə aid elektrik dirəkləri idi,

ondan sonra isə Kərbəla şəhərinə aid dirəklər başlayır. 1-dən 1452-yə qədər davam edən yeni dirəklər həzrət Əbəlfəzlin (ə) məqbərəsində bitir;

7. 1254-cü dirəyə qədər yalnız bir piyada yolu var, ondan sonra isə ikiye ayrılır: biri dirəklərin davam etdiyi yoldur, digəri isə kənar yol. Kənar yol məqbərəyə daha yaxındır, amma yaxşı olar ki, dirəklərin davam etdiyi yolla gedəsiniz;

8. Şayiə yayılmışdır ki, Kərbəla şəhərindəki elektrik dirəkləri arasındakı məsafə magistral yoldakı dirəklər arasındakı məsafədən azdır. Lakin araşdırma nəticəsində məlum olmuşdur ki, hər iki yolun dirəkləri arasındakı məsafə eyni olmaqla 50 metrdir;

9. Elektrik dirəkləri ziyarətçilərə çox kömək edir. Dirəklər Nəcəfdən Kərbəlaya qədər məsafəni göstərməkdən əlavə, həm də ziyarətçilərin görüş yeri hesab olunur. Adətən, müəyyən bir dirəyin yanında görüş təyin edirlər ki, bir-birlərini itirməsinlər;

10. Yaxşı olar ki, görüş yerlərimizi bir az uzaq məsafəyə təyin edək; məsələn, Nəcəf şəhərindən sonra 370, yaxud 420 sayılı və ya onların arasında yerləşən bir dirəyin yanına. Bu, vaxt itkisinin qarşısını almaq üçün yaxşıdır. Çünki bu dirəklərə çatanda artıq axşam olur və kimsə bir-iki saat gecikmiş olsa, sizin yol getməyinizə maneçilik törətmir;

11. 350, 400 və sair bu kimi güzgü rəqəmli dirəklərin yanında görüş təyin etməyin. Çünki ziyarətçilər adətən, bu dirəklərin yanında görüşdüyündən belə yerlərdə sıxıq yaranır;

12. Yolda bir-birinizi itirsəniz, çox vaxt itirmədən yolunuzu davam etdirin, itənləri tapmaq üçün nəzərdə

tutulmuş ilk çadıra bu haqda xəbər verin və onlarla əməkdaşlıq edin.

Kərbəla şəhərində yolu itirmək

Kərbəla şəhərində bir-birinizi itirməmək üçün bir neçə məsələyə riayət edin:

1. Yürüşə başladığınız anda Kərbəlada görüşəcəyiniz yeri təyin edin. Məsələn, belə bir razılığa gəlin: “Yolda bir-birimizi itirsək, Kərbəlada filan hoteldə görüşək”;

2. Əgər hotelə getməyəcəksinizsə, yaxud hansı hotelə gedəcəyiniz məlum deyilsə, onda məsələn, belə təyin edin: “Ərbəin axşamı şam namazı vaxtı İmam Mehdi (ə) məqamında görüşərik”. Qıssası, elə bir yer təyin edin ki, izdihamlı olmasın və şəhərin mərkəzindən uzaq olsun;

3. Görüşmək üçün ayrı-ayrı vaxtlarda iki görüş təyin etməyə çalışın; məsələn: “Ərbəin axşamı şam namazında İmam Mehdi (ə) məqamında (yaxud başqa bir yerdə), bir-birimizi tapa bilməsək, Ərbəin günü zöhr namazında İmam Mehdi (ə) məqamında görüşək”;

4. Qrupdan ayrı düşməninizin mümkünlüyünü nəzərə alıb sizə aid olan pasport, viza və digər bütün sənədləri mütləq özünüzdə saxlayın.

Yatmaq və istirahət yeri

1. Gündüz istirahət etmək və yatmaq üçün yer problemi yaşanmır;

2. Gecə istirahəti üçün tövsiyə olunur ki, axşam saat 20:00-dan qabaq yol üstündəki mokəblərin birini seçəsiniz. İnsanların çoxluğuna görə, saat 20:00-dan sonra yatmaq üçün isti və əlverişli yer tapmaq bir az çətin ola bilər;

3. Gecələr soyuq olduğuna görə çalışın gecələmək üçün çadıra deyil, tikiliyə və daha isti mokəblərə gedin;

4. Həm qadınların, həm də kişilərin istirahəti üçün münasib yerlər vardır. Buna görə narahat olmaq lazım deyil. Yalnız bir az planlı hərəkətə və vaxtı tənzimləməyə ehtiyac var. Böyük karvanların rəhbərləri qabaqcadan adam göndərərək yerləri seçməli və işçilərə xəbər verməlidirlər;

5. Mokəblərdə müxtəlif ölkələrin vətəndaşları və müxtəlif mədəniyyətli insanlar toplaşdığından əxlaqi məsələlərə diqqət edin və Ərbəinin hörmətini qoruyun;

6. İstirahət yerlərində çox zarafatlaşmaqdan və səs-küy salmaqdan çəkinin;

7. İstirahət edən ziyarətçiləri nəzərə alın. Bəziləri yuxudan ayıldıqdan sonra daha yata bilmirlər. Halbuki piyada yürüş iştirakçısı üçün istirahət çox zəruridir. Əgər kifayət qədər yata bilməsə, çətinliyə düşəcək. Bu baxımdan, belə bir mənəvi səfərdə başqalarının haqqını tapdamayın, onları incitməyin. Əks təqdirdə, səfərinizin mənəvi təsir və faydalarını əldən verə bilərsiniz;

8. Piyada Ərbəin yürüşündə ən önəmli məsələlərdən biri də ziyarətçilərin bir-birinə kömək etməsidir: “Yaxşılıq etməkdə və Allahdan qorxmaqda bir-birinizə yardım edin”¹. Mokəblərdə bir-birinizlə əməkdaşlıq edin, əlbir olun. Hansı millətə, hansı ölkəyə mənsubluğundan asılı olmayaraq, ziyarətçi ziyarətçidir və hamısı imamın görüşünə gedir;

9. Lazım olduğundan artıq yer tutmaq, digər ziyarətçilərə yer verməmək əxlaq və insanlıqdan uzaq bir hərəkətdir;

¹ “Maidə” surəsi, ayə 2.

10. Döşək, ədyal, balış kimi əşyalar məkəbdə az ola bilər. Ona görə də, onlardan ehtiyac olan qədər götürmək lazımdır. Elə olmasın ki, siz ədyaldan balış kimi istifadə edəsiniz, digər bir ziyarətçi də səhərə kimi soyuqdan titrəsin;

11. Balışda yatmağa öyrəşmiş adamlar özləri ilə hava yastığı götürsünlər.

Hoteldə yer tutmaq

Ailənizlə birlikdə Ərbəin yürüşünə çıxsanız, Kərbəlada qalacağınız yeri əvvəlcədən sifariş verin. Çünki Ərbəin ərəfəsində yaxında və uzaqdakı bütün hotellər, qonaq evləri, yataqxanalar və kirayəlik evlər dolu olur. Düzdür, məkəblərdə və şəxsi evlərdə istirahət etmək, gecələmək üçün yer tapmaq olur, ancaq bu sizin əziyyətə düşmənzə səbəb ola bilər.

Bahar, yay və payız fəsillərində hava isti olduğundan ziyarətçilər özləri ilə turist çadırları götürə bilərlər.

Qadınlara bir neçə tövsiyə

1. Milli, Livan və ərəb çadırları geyinmək sizə daha rahat olar. Bu sayaq çadırların üz örtüyü də var və lazım olanda istifadə edə bilərsiniz. Bu, yolboyyu həm dini, həm də ictimai cəhətdən sizə yaxşı olar. Hər halda, xanımların yürüş zamanı niqəbdən istifadə etmələri daha yaxşıdır;

2. Özünüzlə qara əlcək və dəstəmaz corabı götürün;

3. Qadınlarla kişilərin istirahət məkəbləri ayrı-ayrı olduğundan öz məhrəminizin istirahət etdiyi məkəbdən uzaq düşə bilərsiniz. Buna görə də, tanış qadınlardan bir yerdə olmaları yaxşıdır ki, lazım olanda bir-birinə kömək etsinlər;

4. İslam görünüşünə riayət edin, mokəblərdə öz eviniz kimi davranmayın, uyğun geyimlər geyinin. Mokəb gediş-gəliş yeridir. Bu üzdən hansısa problem yarana bilər;

5. Hər ölkənin özünəməxsus adət-ənənəsi var. Bu səfərdə biz İraq xalqının qonağıyıq və onların mədəniyyətinə hörmətlə yanaşmalıyıq. İraqlı qadınlar gecələr mokəblərdə əvvəlcə əzadarlıq, sonra istirahət edirlər. Başqa ölkələrin qadınları adət-ənənələri ilə tanış olmadıqlarına, yaxud dillərini bilmədiklərinə görə onların məclislərində iştirak etmirlər, özlərinin də belə məclisləri olmur. Bu zaman bəziləri başlarını qarışdırmaq üçün zarafatlaşır, deyib-gülürlər. Bu hərəkət iraqı qadınları narahat edir. Xanımlardan xahiş olunur ki, bu məsələyə riayət etsinlər.

Uşaqlarla bağlı tövsiyələr

1. Əgər özünüzlə azyaşlı uşaq aparmısınızsa, gənclərin qrupuna qoşulmayın. Siz onlarla ayaqlaşsa və işlərinizi tənzimləyə bilməyəcəksiniz;

2. Övladınıza aid əşyaları özünüzlə götürün;

3. Yürüş üçün elə zamanı seçin ki, çox isti və ya soyuq olmasın;

4. Uşaq bir yaşdan yuxarıdırsa, onunla oynamağa vaxt ayırın ki, yol gedərkən sizə maneçilik yaratmasın;

5. Uşaqların geyimi yüngül olmalıdır;

6. Uşaq və ya əlil arabası gətirmək istəsəniz, çalışın 120 km.-lik əlverişsiz yolun öhdəsindən gələ bilsin;

7. Özünüzlə bir kəlbətin və bir qədər məftil götürün ki, araba kimi əşyalar xarab olsa, təmir yerinə çatana qədər müvəqqəti təmir edə bilərsiniz;

8. Uşaqlara məxsus yaxşı ayaqqabı və corab götürün, uşağı arabaya qoyanda ayaqqabılarını çıxarın;
9. Soyuq fəsillərdə uşaqlara aid şərf, papaq və əlcək götürün;
10. Əgər övladınız şərf və papaqdan istifadə etməyə alışmayıbsa, səfərdən qabaq alışdırın;
11. Soyuq fəsillərdə Ərbəin yürüşünə çıxsanız, yolda uşaqları hamama aparmayın, soyuqlaya bilərlər;
12. Uşaqlara uyğun xörək hazırlayın. Hansısa məkəbdə belə yeməklər olsa, mütləq alıb özünüzlə götürün. Çünki bu növ yeməklər hər məkəbdə olmur;
13. Uşaqlara aid qablar götürün;
14. Uşaqlara lazım olan dərmanlar götürün;
15. Belə səfərlərdə uşaqların havası və yeməyi dəyişdiyi üçün qəbzlik və ishala aid dərmanları mütləq götürün;
16. Keyfiyyətli uşaq bezləri götürün ki, tez-tez dəyişməyə ehtiyac olmasın;
17. Nəm salfet paketləri götürün.

Rabitə vasitələri

1. İraqa aid bir ədəd SİM-kart alın;
2. SİM-kartı dəyişdirmək üçün mobil telefon ustalarından, yaxud bu işi bacaran ziyarətçilərdən kömək alın;
3. Ərbəində insanların çoxluğuna görə rabitə xətlərində problem yaranır və yığıldığınız nömrəyə çox çətinliklə düşmək olur. Səfərə çıxdıqda bunu ailənizə xatırladın ki, əlaqə saxlaya bilməsəniz, narahat olmasınlar;

4. Telefon əlaqəsi üçün günəş çıxmazdan əvvəl daha yaxşıdır. Sonradan şəbəkədə tıxac yaranır və zəng etmək mümkün olmur;

5. Məkəblərin bəzilərində ziyarətçilərə telefon xidmətləri göstərilir. Bu telefonlarla dünyanın hər yeri ilə pulsuz danışa bilərsiniz;

6. Yolboyu hər kilometrin başında yolun kənarında mobil telefon və digər cihazların enerji toplaması üçün elektrik panelləri yerləşdirilmişdir;

7. Hotel, restoran və məkəblərdə enerji toplamaq üçün qoyduğunuz mobillərinizi götürməyi unutmayın;

8. Mobil telefonunuzu istifadə etmək üçün tanımadığınız adamlara verməyin.

Bir neçə vacib məsələ

1. Ərbəin ərəfəsində İraqın kömrük-keçid məntəqələrində izdiham yaranır. Ziyarətdən qayıdanda da belə olur. Bu izdihamla qarşılaşmamaq üçün Ərbəindən bir neçə gün əvvəl sərhədi keçin, qayıdanda da bir neçə gün gec qayıdın. Mümkün olsa, təyyarə ilə səfərə çıxın. Belə olduqda heç bir izdihamla qarşılaşmayacaqsınız;

2. Qrup şəklində səfər etsəniz, bir, ya bir neçə nəfəri əvvəlcədən göndərin ki, Kərbəlada qalmaq üçün yerlərlə tanış olsunlar;

3. Kərbəlada qalacağınız hotel, məkəb, ya hüseyniyyənin ad və ünvanını dəqiq bildiyinizə əmin olun;

4. Ziyarət turunu təşkil etmiş mərkəz, karvan və ya qrupun rəhbərlərinin telefon nömrələrini özünüzlə götürün;

5. Karvan bələdçisinin fikir və təcrübələrinə tabe olun;

6. Piyada getdikdə xüsusi bir nizamla yol gedin. Nə çox iti gedin ki, yorulunuz, nə çox yavaş gedin, nə də həddən artıq istirahət edin;

7. Qrup şəklində yeriyn ki, yersiz istirahət həvəsinə düşməyəniz;

8. Yolboyu pasportunuzu qorumağa və heç bir yerdə qoymamağa çalışın;

9. Öz ölkənizdən, yaxud başqa bir ölkədən gəlmiş ziyarətçiyə aid pasport və ya sənəd tapsanız, İraqda həmin ölkəyə aid mərkəzlərə (səfirlik, konsulluq və ya nümayəndəliyə) təhvil verin;

10. Pasport tapdıqda bu barədə dərhal qrup rəhbərinə xəbər verin;

11. Yoldan uzaq məkanlara getməyin;

12. Kəndlərdə və ya uzaq məkanlarda tək şəkildə dəvət aldığınız yerlərə getməyin;

13. Uzaq məkanlara getməyə məcbur olsanız, yatmaq vaxtı aranızdan biri keşik çəksin;

14. İraq dövlətinin qadağan etdiyi müqəddəs məkanlara getməyin.

Təhlükəsizliyə aid tövsiyələr

1. Tanımadığınız adamla qarşılaşdıqda diqqətli olun və hər adama etibar etməyin;

2. Kimliyiniz barədə hər adama məlumat verməyin;

3. Mobil telefonunuzda, yaxud özünüzlə götürdüyünüz yaddaş dəftərçənizdə mühüm şəxslərin telefon nömrələri olsa, səfərə çıxmadan əvvəl adını silin ki, telefonunuz və ya dəftərçəniz itşə, sizə və nömrə sahibinə problem yaranmasın;

4. Camaatın arasında ölkənizin vəzifəli bir şəxsinə görsəniz, onu başqalarına tanıtdırmayın;

5. Diqqətli olun ki, ölkənizin dövlət rəsmisi, yaxud tanınmış bir şəxsi barədə sizdən məlumat almasınlar;
6. İraq dövlətinə aid həssas məsələlərdən danışmaqdan çəkinin;
7. İraq dövlətini dəstəkləyin, onun qanunlarına tabe olun;
8. Millətçilik kimi ixtilaf salan mövzulardan söz açmayın;
9. Şiə-sünni məsələsinə aid mübahisələr etməyin;
10. İraqda yaşayan din rəhbərlərini dəstəkləyin;
11. Təqlid müctəhidlərinin ofisləri arasındakı mübahisələr haqda danışmaqdan çəkinin.

Mokəb və heyət rəhbərlərindən xahiş

Milyonlarla ziyarətçini qarşıladığımız, onlara xidmət göstərdiyiniz üçün sizə dərin minnətdarlığımızı bildiririk. Siz bütün imkanlarınızdan istifadə edərək həm öz xalqınıza, həm də dünyanın müxtəlif ölkələrindən gəlmiş ziyarətçilərə xidmət göstərir, onlar üçün əlinizdən gələni edirsiniz.

Yol izdihamlı olduğundan ziyarətçilərin bəzisi gecə yol getməyə məcbur olur və gündüzlər istirahət edirlər. Lakin gündüzlər mokəblərdə təmizlik işləri aparıldığı və səs-küy olduğu üçün ziyarətçilər yaxşı və yetərincə istirahət edə bilmirlər. Zəhmət olmasa, gecə yol gedən ziyarətçilər üçün də şərait yaradın.

İmam Hüseyin (ə) ziyarətçisi həmişə ziyarətçi hesab olunur; həm Ərbəin ziyarətinə gedəndə, həm də ziyarət edib qayıdanda. Ərbəindən sonra dərhal öz diyarlarına qayıda bilməyən ziyarətçilər yollarda problemlə

üzləşirlər. Xahişimiz budur ki, məkəbləriniz Ərbəindən ən azı iki gün sonra da xidmət göstərsin.

Kərbəladan geri qayıtmaqla bağlı tövsiyələr

Ziyarətçilər Ərbəin günü səbh çağında Kərbəladada olmağa çalışırlar. Ziyarət mərasimi bitdikdən sonra hamı geri qayıdır. İraqlı ziyarətçilər öz şəhərlərinə, xaricdən gəlmiş ziyarətçilər də sərhəd-keçid məntəqələrinə və hava limanlarına üz tuturlar. Aydınır ki, belə izdihamlı şəraitdə insanları yərbəyer etmək üçün nəqliyyat vasitələri çatışmayacaq və şəhərdən çıxmaq çətinləşəcək. Hətta bəzi vaxtlar ziyarətçilər öz evlərinə qayıtmaq üçün 600 elektrik dirəyi sayında (12 km.) məsafəni, bəzən də Nəcəfin yaxınlığına qədər piyada getməli olublar. Belə problemlə üzləşməmək üçün bir neçə tövsiyəyə diqqət edin:

1. Əvvəldə də qeyd etdiyimiz kimi, Nəcəf-Kərbəla yolu 80 km.-dir. Qayıdan zaman yollarda gedəndə gördüyünüz xidmətlər olmur, mağazalar da bağlı olur. Təkcə Nəcəf-Kərbəla arasında yerləşən Xan-Nisf şəhərində mağazalar fəaliyyət göstərir. Kərbəladan bu şəhərə qədər piyada altı saat yoldur. Buna görə də, Kərbəladan Xan-Nisfə çatana kimi azuqəniz olsun. Xan-Nisf şəhərində yenidən Nəcəfə çatana qədər lazım olanları alın;

2. Ərbəin günü qadınların Kərbəladan çıxması əsla məsləhət deyil. Qeyd etdik ki, həmin gün nəqliyyat vasitəsi tapılmır. Kişilər yük maşınlarına, yaxud su daşıyan maşınlara da minib geri qayıda bilirlər. Bu baxımdan, xanımlar Ərbəin günü və imkan daxilində ertəsi gün də yola çıxmasınlar;

3. Həzrət Əmirəlmöminin Əlini (ə) piyada ziyarət etmək də savabdır. Ərbəin günü Nəcəfə qayıtmaq istəyənlər həzrət Əlini (ə) ziyarət niyyəti edərək Nəcəfə yola düşünlər. Beləliklə, yolun piyada getməyə məcbur olduqları hissəsini qət etdikdə həzrət Əlini (ə) piyada ziyarət etməyin savabını qazanarlar.

Həzrət Əlinin (ə) ziyarətinə piyada getməyin savabı

Seyid ibn Tavus “Fərhə əl-ğəra” kitabında Səfvan ibn Cəmmaldan belə nəql edir: “İmam Sadiqlə (ə) birgə Kufəyə daxil olduq. Həzrət buyurdu: “Ey Səfvan! Dəvəni yatırt. Bura cəddim Əmirəlmömininin (ə) qəbridir”. Həzrət dəvədən aşağı düşüb qüsl aldı, təmiz paltarını geyindi, ayaqyalın yola düşdü və mənə buyurdu: “Mən nə edirəmsə, sən də et”. Sonra Nəcəf səmtinə yol alıb buyurdu: “Addımlarını qısalt, başını aşağı sal. Həqiqətən, atdığıın hər addıma görə sənün üçün min savab yazılır, yüz min günahın məhv olur”. Həzrət gedir, mən də onunla birlikdə addımlayırdım. Tələsmədən və vüqarla yol gedirdik,” subhanəllah” və “la ilahə illəllah” zikrlərini deyirdik. Bir təpəyə çatdıq. İmam (ə) sol və sağ tərəflərinə baxdı. Əlindəki çubuqla bir xətt çəkib buyurdu: “Buranı axtar”. Torpağı təmizlədim və bir qəbir tapdım. Həzrətin gözlərinin yaşı üzünə süzüldü və dedi: “Biz Allah tərəfindən gəlmişik və Ona tərəf də qayıdacağıq... Salam olsun sənə, ey Allahın vəlisi...” Sonra özünü qəbrə yapışdırıb dedi: “Atam-anam sənə fəda olsun, ey möminlərin əmiri!”

Seyid ibn Tavus həmçinin nəql etmişdir ki, İmam Sadiq (ə) buyurub: “Kim Əmirəlmöminin Əlinin (ə) ziyarətinə piyada getsə, atdığı hər addım üçün iki həcc və iki ümrə savabı yazılar”. Yenə buyurub: “Əmirəlmöminin Əlinin (ə) ziyarəti yolunda toza bulaşan ayağa cəhənnəm odu toxunmaz”¹.

Ərbəin səfərindən sonraya aid tövsiyələr

Əbu Abdullah Hüseynin (ə) ziyarəti Allahın lütfü və onun ən kiçik xeyri günühlərin bağışlanmasıdır. Ancaq bunlar hüseynci olaraq qalan, ziyarət səfərinin mənəviyyatını qoruyub saxlayan adamlara aiddir. Qurani-kərim buyurur: “Şübhəsiz, “Rəbbimiz Allahdır!” – deyənlərin, sonra da (sözünün üstündə) möhkəm duranların heç bir qorxusu yoxdur və onlar qəm-qüssə görməyəcəklər!”²

Əvvəldə də vurğuladığımız kimi, İmam Hüseyni (ə) ziyarət etməyin həcc ziyarətinə bənzərliyi çoxdur. Hədisdə deyilir ki, hacını bir nur əhatə edər və bir günah etməyincə ondan ayrılmaz. İmam Hüseynin (ə) ziyarətində də belədir. Biz Ərbəin ziyarətçiləri təqva və insaniyyətlə Əbu Abdullah Hüseynin (ə) mənəvi nurunu əbədi olaraq özümüzdə saxlamağa çalışmalıyıq. Buna görə də, ziyarət səfərindən sonrakı dövr üçün də programımız olmalıdır.

¹ “Fərhə əl-ğəra”, səh. 122.

² “Əhqaf” surəsi, ayə 13.

Ərbəin ziyarətnamələri

Ərbəin günü İmam Hüseynə (ə) məxsus ziyarətnamə

Ərbəin günündə İmam Hüseyni (ə) ziyarətə aid iki ziyarətnamə nəql olunmuşdur. Onlardan biri Şeyx Tusinin “Təhzib” və “Misbah” kitablarında Səfvan Cəmmalın İmam Sadiqdən (ə), digəri isə Ətiyyənin Cabir ibn Abdulahdan nəql etdiyi ziyarətnamədir.

1. Səfvanın nəql etdiyi Ərbəin ziyarətnaməsi

Şeyx Tusi “Təhzib”¹ və “Misbah”² kitablarında Səfvan Cəmmaldan belə nəql edir: “Mövlam həzrət Sadiq (ə) Ərbəin ziyarətnaməsi barədə buyurdu ki, bu ziyarətnaməni günəş üfüqdən bir qədər qalxandan sonra bu qayda ilə oxu:

¹ “Təhzib əl-əhkam”, c. 6, səh. 113.

² “Misbah əl-mütəhəccid”, c. 2, səh.

Ərbəin ziyarətnaməsinin ərəbcə mətni

السَّلَامُ عَلَى وَلِيِّ اللَّهِ وَ حَبِيبِهِ. السَّلَامُ عَلَى خَلِيلِ
اللَّهِ وَ نَجِيِّهِ. السَّلَامُ عَلَى صَفِيِّ اللَّهِ وَ ابْنِ صَفِيِّهِ.
السَّلَامُ عَلَى الْحُسَيْنِ الْمَظْلُومِ الشَّهِيدِ. السَّلَامُ عَلَى
أَسِيرِ الْكُرْبَاتِ وَ قَتِيلِ الْعِبْرَاتِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّهُ
وَلِيُّكَ وَ ابْنُ وَلِيِّكَ وَ صَفِيُّكَ وَ ابْنُ صَفِيِّكَ الْفَائِزُ
بِكِرَامَتِكَ أَكْرَمْتَهُ بِالشَّهَادَةِ وَ حَبَوْتَهُ بِالسَّعَادَةِ وَ
أَجْتَبَيْتَهُ بِطَيْبِ الْوِلَادَةِ وَ جَعَلْتَهُ سَيِّدًا مِنَ السَّادَةِ وَ
قَائِدًا مِنَ الْقَادَةِ وَ ذَائِدًا مِنَ الذَّادَةِ وَ أَعْطَيْتَهُ مَوَارِيثَ
الْأَنْبِيَاءِ وَ جَعَلْتَهُ حُجَّةً عَلَى خَلْقِكَ مِنَ الْأَوْصِيَاءِ
فَاعْتَدَرَ فِي الدُّعَاءِ وَ مَنَحَ النُّصْحَ وَ بَدَلَ مُهْجَتَهُ فِيكَ
لِيَسْتَنْقِذَ عِبَادَكَ مِنَ الْجَهَالَةِ وَ حَيْرَةِ الضَّلَالَةِ وَ قَدْ
تَوَازَرَ عَلَيْهِ مَنْ غَرَّتْهُ الدُّنْيَا وَ بَاعَ حَظَّهُ بِالْأَرْدَلِ
الْأَدْنَى وَ شَرَى آخِرَتَهُ بِالثَّمَنِ الْأَوْكَسِ وَ تَعَطَّرَسَ
وَ تَرَدَّى فِي هَوَاهُ وَ أَسْخَطَكَ وَ أَسْخَطَ نَبِيَّكَ وَ أَطَاعَ
مِنْ عِبَادِكَ أَهْلَ الشَّقَاقِ وَ النِّفَاقِ وَ حَمَلَةَ الْأَوْزَارِ
الْمُسْتَوْجِبِينَ النَّارَ فَجَاهَدَهُمْ فِيكَ صَابِرًا مُحْتَسِبًا
حَتَّى سَفَكَ فِي طَاعَتِكَ دَمَهُ وَ اسْتَبِيحَ حَرِيمَهُ. اللَّهُمَّ
فَالْعَنَهُمْ لَعْنًا وَبِيلاً وَ عَذَّبْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا. السَّلَامُ عَلَيْكَ
يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ. السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ سَيِّدِ

الْأَوْصِيَاءِ. أَشْهَدُ أَنَّكَ أَمِينُ اللَّهِ وَإِنُّنْ أَمِينُهُ عَشْتِ
 سَعِيداً وَ مَضِيَّتْ حَمِيداً وَ مُتَّ فَقِيداً مَظْلُوماً شَهِيداً
 وَ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ مُنْجِزٌ مَا وَعَدَكَ وَ مُهْلِكٌ مَنْ خَدَاكَ وَ
 مُعَذِّبٌ مَنْ قَتَلَكَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ
 وَ جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِهِ حَتَّى أَتَيْكَ الْيَقِينَ. فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ
 قَتَلَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً سَمِعَتْ بِذَلِكَ
 فَرَضِيَّتْ بِهِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنِّي وَلِيُّ لِمَنْ وَالَاهُ
 وَ عَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاهُ يَا بِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا بِنَ رَسُولِ اللَّهِ
 أَشْهَدُ أَنَّكَ كُنْتَ نُوراً فِي الْأَصْلَابِ الشَّامِخَةِ
 وَ الْأَرْحَامِ الْمُطَهَّرَةِ لَمْ تُنَجِّسْكَ الْجَاهِلِيَّةُ بِأَنْجَاسِهَا
 وَ لَمْ تُلَبِّسْكَ الْمُذْلَهَمَاتِ مِنْ نِيَابِهَا وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ مِنْ
 دَعَائِمِ الدِّينِ وَ أَرْكَانِ الْمُسْلِمِينَ وَ مَعْقِلِ الْمُؤْمِنِينَ
 وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمَامُ الْبَرُّ النَّقِيُّ الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ الْهَادِي
 الْمَهْدِيُّ وَ أَشْهَدُ أَنَّ الْأَيْمَةَ مِنْ وُلْدِكَ كَلِمَةُ النَّقْوَى
 وَ أَعْلَامُ الْهُدَى وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ الْحُجَّةُ عَلَى أَهْلِ
 الدُّنْيَا وَ أَشْهَدُ أَنِّي بِكُمْ مُؤْمِنٌ وَ بِأَيَابِكُمْ مُوقِنٌ بِشَرَايِعِ
 دِينِي وَ خَوَاتِيمِ عَمَلِي وَ قَلْبِي لِقَلْبِكُمْ سَلْمٌ وَ أَمْرِي
 لِأَمْرِكُمْ مُتَّبِعٌ وَ نُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يَأْذَنَ اللَّهُ لَكُمْ
 فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ عَدُوِّكُمْ. صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
 وَ عَلَى أَرْوَاحِكُمْ وَ أَجْسَادِكُمْ وَ شَاهِدِكُمْ وَ غَائِبِكُمْ وَ
 ظَاهِرِكُمْ وَ بَاطِنِكُمْ. آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

Oxunuşu

Əssəlamu əla vəliyyillahi və həbibih. Əssəlamu əla xəlilillahi və nəcibih. Əssəlamu əla səfiyyillahi vəbni səfiyyih. Əssəlamu ələl Husəynil-məzlumiş-şəhid. Əssəlamu əla əsiril-kurubati və qətihil-əbərat. Allahummə inni əşhədu ənnəhu vəliyyukə və səfiyyukə vəbnu səfiyyik, əl-faizu bikəramətik, əkrəmtəhu biş-şəhadəti və həbəvtəhu bis-səadəti, vəctəbəytəhu bi tibil-viladəti və cəəltəhu səyyidən minəs-sadəti və qaidən minəl-qadəti və zaidən minəz-zadəti və ətəytəhu məvarisəl-ənbiyai və cəəltəhu huccətən əla xəlqikə minəl-əvsiyai fə əzərə fid-duai və mənəhən-nushə və bəzələ muhcətəhu fikə liyəstənqizə ibadəkə minəl-cəhaləti və həyrətiz-zələləti və qəd təvazərə ələyhi mən gərrəthud-dunya və bəə həzzəhu bil-ərzəlil-ədna və şərə axirətəhu bissəmənili-əvkəsi və təğətrəsə və tərədda fi həvahu və əsxətəkə və əsxətə nəbiyyəkə və ətaə min ibadikə əhləş-şiqaqi və-nifaqi və həmələtəl-əvzaril-mustəvcibinən-nar, fəcahədəhum fikə sabirən muhtəsibən, hətta sufikə fi taətikə dəmuhu vəstubihe hərimuh. Allahummə fələnhum lənən vəbila və əzzibhum əzabən əlima. Əssəlamu ələykə yəbnə Rəsulilləh. Əssəlamu ələykə yəbnə səyyidil-əvsiya. Əşhədu ənnəkə əminullahi vəbnu əminihi, iştə səidən və məzəytə həmidən və muttə fəqidən məzlumən şəhida. Əşhədu ənnəlləhə muncizun ma vəədəkə və muhlikun mən xəzələkə və muəzzibun mən qətələkə. Əşhədu ənnəkə vəfəytə biəhdillahi və cahədtə fi səbilihə hətta ətakəl-yəqin. Fələnəlləhu mən qətələkə və lənəlləhu mən zələməkə və lənəlləhu ummətən səmiət bizalikə fərəziyə bih. Allahummə inni uşhidukə ənni vəliyyun limən valahu və əduvvun limən adahu. Bi əbi əntə və ummi yəbnə Rəsulillah. Əşhədu ənnəkə kuntə

nurən fil-əslabiş-şamixəh vəl-ərhamil-mutəhhərəh, ləm tunəcciskəl-cahiliyyətu bi əncasiha və ləm tulbiskəl-mudləhimmatu min siyabiha. Və əşhədu ənnəkə min dəaimid-din və ərkanil-muslimin və məqilil-muminin. Və əşhədu ənnəkəl-imamul-bərrut-təqiyyur-rəziyyuz-zəkiyyul-hadil-məhdiyy. Və əşhədu ənnəl-əimmətə min vuldikə kəlimətut-təqva və əlamul-huda vəl-urvətul-vusqa vəl-huccətu əla əhlid-dunya. Və əşhədu ənni bikum mumin və bi iyabikum muqin bişərai dini və xəvatiimi əməl, və qəlbi liqəlbikum silmun və əmri liəmriikum muttəbi və nusrəti ləkum muəddəh, həttə yəzənəllahu ləkum. Fəməəkum, məəkum, la məə əduvvikum, sələvatullahi ələykum və əla ərvahikum və əcsadikum və şahidikum və ğəibikum və zahirikum və batinikum. Amin, Rəbbəl-ələmin!

Tərcüməsi

Salam olsun Allahın vəli və həbibinə! Salam olsun Allahın dostuna və nəcib bəndəsinə! Salam olsun Allahın seçilmiş bəndəsinin oğlu olan seçilmiş bəndəsinə! Salam olsun məzlum və şəhid Hüseyinə (ə)! Salam olsun ən ağır bəlalər əsirinə və göz yaşları şəhidinə! İlahi, mən şəhadət verirəm ki, o, Sənin vəlin və vəlinin övladı, Sənin seçdiyini və seçdiyini şəxsini övladıdır. O, Sənin kərəmətinə nail oldu. Sən onu şəhadət feyzi ilə ucaldıb xüsusu səadətə qovuşdurdun və nəsil paklığı ilə seçərək böyüklərdən, rəhbərlərdən və haqq müdafiəçilərindən biri etdin. Ona peyğəmbərlərin mirasını verərək yaranmışlara höccət olan canişinlərdən etdin. O da yetərinəcə dəvət etdi, nəsihətini əsirgəmədi, bəndələrini cəhalət və azğınlıqdan xilas etmək üçün Sənin yolunda canını verdi. Təfriqə və nifaq yolunu tutmuş, bununla da cəhənnəmə

layiq olmuş bəndələrinə itaətkar olan, dünyaya aldanmış, axirətini dəyərsiz qiymətə satmış, nəfs quyusunda batmış, Səni və Peyğəmbərini (s) qəzəbləndirmiş və ağır günah yükü götürmüş bəndələrin onun əleyhinə əlbir oldular. O, Sənin yolunda dözümlə mübarizə apardı, nəhayət, bu yolda qanı töküldü və təhqir olundu. İlahi! Sən onlara daim lənət et, onları şiddətli əzabınla cəzalandır! Salam olsun sənə, ey Peyğəmbər övladı! Salam olsun sənə, ey övliyalar ağasının övladı! Şəhadət verirəm ki, sən Allahın əmanətdarısan və əmanətdar olmuş şəxsin övladısan. Xoşbəxt yaşadın, ömrünü tərifli halda başa vurdun, məzlum və şəhid halda dünyadan köçdün. Bir daha şəhadət verirəm ki, Allah-Taala sənə verdiyi vədi həyata keçirəcək, səni yalnız qoyub xar edənləri həlak edəcək və qatillərini cəzalandıracaq. Şəhadət verirəm ki, sən Allahla əhdə vəfa edib Onun yolunda ömrünün sonuna qədər mübarizə aparmısan. Allah-Taala səni öldürənlərə, sənə zülm edənlərə lənət eləsin. Allah sənin öldürüldüyünü eşidib buna razı olanlara lənət eləsin. İlahi! Mən Səni şahid gətirirəm ki, o həzrəti sevənləri sevirəm, ona düşmən olanlarla düşmənəm. Atam-anam sənə fəda olsun, ey Allah rəsulunun övladı! Şəhadət verirəm ki, sən ali məqamlı ata-babalarının belində və pak-pakizə anaların rəhmində bir nur idin. Cahiliyyətin nəcasətləri sənə bulaşmamış, çirkli geyimlər səni örtməmişdir. Şəhadət verirəm ki, həqiqətən, sən dinin əsaslarından, müsəlmanların rəhbərlərindən və möminlərin himayədarlarındansan. Şəhadət verirəm ki, sən xeyirxah, təqvalı, bəyənilmiş, pak, hidayət edən və hidayət olmuş rəhbərsən. Şəhadət verirəm ki, imam övladların təqva nümunələri, hidayət bayraqları, qırılmaz iplər və bütün dünyaya höccətdirlər. Şəhadət verirəm ki,

sizə etiqadlı, dinimin qanunları və işlərimin sonu ilə qayıdışınıza əminəm. Qəlbim qəlbinizə təslim, əməlim əməlinizə tabedir. İndi də, Allah sizə zühur izni verəndə də sizə yardım etməyə hazırım. Sizinləyəm, düşmənlərinizlə deyil, sizinləyəm. Allahın salamı olsun sizə, sizin ruh və bədənlərinizə! Allahın salamı olsun sizin hazır və qaib, aşkar və gizli olanlarınıza. Ey aləmlərin Rəbbi, duamı qəbul et!

Sonra iki rəkət namaz qıl və namazdan sonra istədiyiniz duanı et.

2. Cabirdən nəql olunmuş Ərbəin ziyarətnaməsi

Seyid ibn Təvüs “Misbah əz-zair”¹ kitabında Ətiyyədən nəql etmişdir ki, Ərbəin günü Cabir ibn Abdullah İmam Hüseynin (ə) qəbrinin yanında dayandı və dedi:

Ziyarətnamənin ərəbcə mətni

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا آلَ اللَّهِ. السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا صَفْوَةَ
اللَّهِ. السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ. السَّلَامُ
عَلَيْكُمْ يَا سَادَةَ السَّادَاتِ. السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا لُيُوثَ
[عَلَى لُيُوثِ] [الْغَابَاتِ]. السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا سَفْنَ
النَّجَاةِ. السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ. السَّلَامُ
عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِلْمِ الْأَنْبِيَاءِ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ.

¹ “Misbah əz-zair”, səh. 151.

[السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَةَ اللَّهِ السَّلَامُ
 عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحِ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا
 وَارِثَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ.] [السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ
 إِسْمَاعِيلَ ذَبِيحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُوسَى
 كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ
 السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ السَّلَامُ
 عَلَيْكَ يَا ابْنَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا
 ابْنَ عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فَاطِمَةَ
 الزَّهْرَاءِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَدِيجَةَ الْكُبْرَى
 السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا شَهِيدَ ابْنِ الشَّهِيدِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا
 قَتِيلَ ابْنِ الْقَتِيلِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ ابْنَ
 وَلِيِّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَ ابْنَ حُجَّتِهِ عَلَى
 خَلْقِهِ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ آتَيْتَ الزَّكَاةَ وَ
 أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ رُزِنْتَ [وَ
 بَرَرْتَ] [بِوَالِدَيْكَ وَ جَاهَدْتَ عَدُوَّكَ وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ
 تَسْمَعُ الْكَلَامَ وَ تَرُدُّ الْجَوَابَ وَ أَنَّكَ حَبِيبُ اللَّهِ وَ
 خَلِيلُهُ وَ نَجِيبُهُ [نَجِيْبُهُ] وَ صَفِيُّهُ وَ ابْنُ صَفِيِّهِ يَا
 مَوْلَايَ [وَ ابْنَ مَوْلَايَ] زُرْتُكَ مُشْتَقًا فَكُنْ لِي
 شَفِيعًا إِلَى اللَّهِ يَا سَيِّدِي وَ اسْتَشْفِعُ إِلَيْكَ بِحَدِّكَ
 سَيِّدِ النَّبِيِّينَ وَ بِأَبِيكَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ وَ بِأَمِّكَ فَاطِمَةَ
 سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ. أَلَا لَعَنَ اللَّهُ قَاتِلِيكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ

ظَالِمِيكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ سَالِيكَ وَ مُبْغِضِيكَ مِنْ
الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ. وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ.

Oxunuşu

Əssəlamu ələykum ya aləllah. Əssəlamu ələykum ya səfvətəllah. Əssəlamu ələykum ya xiyərətəllah min xəlqih. Əssəlamu ələykum ya sadətəs-sadat. Əssəlamu ələykum ya luyusəl-ğabat. Əssəlamu ələykum ya sufunən-nəcat. Əssəlamu ələyə ya Əba Əbdillahlil-Husəyn. Əssəlamu ələyə ya varisə ilmil-ənbiya və rəhmətullahi və bərəkətuh. Əssəlamu ələyə ya varisə Adəmə səfvətillah. Əssəlamu ələyə ya varisə Nuhin nəbiyyillah. Əssəlamu ələyə ya varisə İbrahimə xəlilillah. Əssəlamu ələyə ya varisə İsmailə zəbihillah. Əssəlamu ələyə ya varisə Musa kəlimillah. Əssəlamu ələyə ya varisə İsa ruhillah. Əssəlamu ələyə ya varisə Muhəmmədin həbibillah. Əssəlamu ələyə yəbnə Muhəmmədinil-Mustəfa. Əssəlamu ələyə yəbnə Əliyyinil-Murtəza. Əssəlamu ələyə yəbnə Fatimətəz-Zəhra. Əssəlamu ələyə yəbnə Xədicətəl-Kubra. Əssəlamu ələyə ya şəhidəbnəş-şəhid. Əssəlamu ələyə ya qətiləbnəl-qətil. Əssəlamu ələyə ya vəliyyəllahi vəbnə vəliyyih. Əssəlamu ələyə ya huccətəllahi vəbnə huccətihil əla xəlqih. Əşhədu ənnəkə qəd əqəmtəs-sələtə və atəytəz-zəkətə və əmərtə bil mərəfi və nəhəytə ənil munkər və ruzitə (və bərərtə) bivalidəyəyə və cahədtə əduvvək. Və əşhədu ənnəkə təsməul-kəlamə və tərduddul-cəvab. Və ənnəkə həbibullahi və xəliluhu və nəcibuhu və səfiyyuhu vəbnə səfiyyih. Ya məvlayə vəbnə məvlay, zurtukə muştəqən fəkun li şəfiən iləllah. Ya səyyidi və

əstəşfiu iləllahi bicəddikə səyyidin-nəbiyyin və bi əbikə səyyidil-vəsiyyin və bi ummikə Fatimətə səyyidəti nisail-aləmin. Əla ləənəllahu qatiliikə və ləənəllahu zalimiik və ləənəllahu salibiikə və mubğiziikə minəl-əvvəlinə vələ-axirin. Və səlləllahu əla səyyidina Muhəmmədin və alihit-təyyibinət-tahirin.

Tərcüməsi

Salam olsun sizə, ey Allah əhli-beyti! Salam olsun sizə, ey Allahın seçilmiş bəndələri! Salam olsun sizə, ey Allahın Öz məxluqları arasından seçdiyi şəxslər! Salam olsun sizə, ey ağaların ağaları! Salam olsun sizə, ey aslanlar! Salam olsun sizə, ey nicat gəmiləri! Salam olsun sənə, ey Əbu Abdullah Hüseyn! Salam olsun sənə, ey peyğəmbərlər elminin varisi! Allahın rəhmət və bərəkətləri olsun sənə! Salam olsun sənə, ey Allahın seçdiyi Adəmin varisi! Salam olsun sənə, ey Allahın peyğəmbəri Nuhun varisi! Salam olsun sənə, ey Allahın dostu İbrahimin varisi! Salam olsun sənə, ey Allahın qurbanı İsmailin varisi! Salam olsun sənə, ey Allahla həmsöhbət olan Musanın varisi! Salam olsun sənə, ey Allahın ruhu İsanın varisi! Salam olsun sənə, ey Allahın həbibisi Məhəmmədin varisi! Salam olsun sənə, ey Məhəmməd Mustafanın övladı! Salam olsun sənə, ey Əli Mürtəzanın oğlu! Salam olsun sənə, ey Fatimeyi-Zəhranın oğlu! Salam olsun sənə, ey Xədiceyi-Kübranın oğlu! Salam olsun sənə, ey şəhid oğlu şəhid! Salam olsun sənə, ey haqq yolunda qətlə yetirilən və haqq yolunda qətlə yetirilənin oğlu! Salam olsun sənə, ey Allahın vəlisi və vəlisinin oğlu! Salam olsun sənə, ey Allahın höccəti və höccətinin oğlu! Şəhadət verirəm ki, həqiqətən, sən namaz qıldın, zəkat verdin, yaxşı işlərə dəvət etdin, pis

işlərdən çəkirdin, ata və ananın şəhadəti ilə müsibətə düşdün və öz düşməninlə mübarizə apardın. Şəhadət verirəm ki, sən sözləri eşidir və cavab verirən. Həqiqətən, sən Allahın həbibini, dostu, bəyəndiyi, seçdiyi və seçdiyinin oğlusan. Ey mənim mövlam və mövlamın oğlu, mən sevərək sənə ziyarətə gəlmişəm. Elə isə Allah dərğahında mənə şəfaətçi ol! Ey mənim sərvərim, Allah dərğahından cəddin peyğəmbərlərin sərvəri, atan vəsilərin sərvəri və anan dünya qadınlarının xanımı vasitəsilə şəfaət diləyirəm! Allah sənə qatillərinə lənət etsin! Allah sənə zülm edənlərə lənət etsin! Allah sənə haqqını mənimsəyən və sənə ədavət bəsləyən birinci və axırıncı şəxslərə lənət etsin! Allahın salamu olsun sərvərimiz Məhəmməd və onun pak-pakizə Əhli-beytinə!

Sonra Cabir özünü qəbrin üstünə atdı, üzünü qəbrə sürtdü və dörd rəkət namaz qıldı.

Daha sonra Əli ibn Hüseyin (Əli Əkbərin) qəbrinə tərəf gətdi və ona müraciətlə dedi:

Ərəbcə mətni

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ وَابْنَ مَوْلَايَ لَعَنَ اللَّهُ
قَاتِلِيكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ ظَالِمِيكَ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ
بِزِيَارَتِكَ وَ بِمَحَبَّتِكَ وَ أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

Oxunuşu

Əssəlamu ələykə ya məvlayə vəbnə məvlay.
Ləənəllahu qatiliikə və ləənəllahu zalimiik. İnni
ətəqərrəbu iləllahi biziyarətikum və biməhəbbətikum və
əbrəu iləllahi min ədaikum. Vəssəlamu ələykə ya
məvlayə və rəhmətullahi və bərəkatuh.

Salam olsun sənə, ey mənim mövlam və mövlamın
oğlu! Allah sənin qatillərinə lənət etsin! Allah sənə zülm
edənlərə lənət etsin! Mən sizi ziyarət etmək, sizə
məhəbbət bəsləmək və düşmənlərinizə nifrət etməklə
Allaha yaxınlaşıram. Salam olsun sənə, ey mənim
mövlam! Allahın rəhmət və bərəkətləri olsun sənə!

Sonra Əli Əkbərin (ə) qəbrini öpdü və iki rəkət namaz
qıldı. Bundan sonra üzünü şəhdlərin qəbrinə tutub dedi:

Ərəbcə mətni

السَّلَامُ عَلَى الْأَرْوَاحِ الْمُنِيخَةِ بِقَبْرِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا شَرِيْعَةَ اللَّهِ
وَ شَيْعَةَ رَسُولِهِ وَ شَيْعَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْحَسَنِ
وَ الْحُسَيْنِ. السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا طَاهِرِينَ مِنَ الدَّنَسِ
السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا مَهْدِيُونَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَبْرَارَ اللَّهِ
السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ عَلَى الْمَلَائِكَةِ الْحَافِينَ بِقُبُورِكُمْ
أَجْمَعِينَ جَمَعَنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ فِي مُسْتَقَرٍّ رَحْمَتِهِ وَ
تَحْتِ عَرْشِهِ إِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ
رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

Oxunuşu

Əssəlamu ələl-ərvahil-munixəti biqəbri Əbi
Əbdilləhil-Husəyn ələyhis-səlam. Əssəlamu ələyqum ya

şietəllahi və şietə rəsulihı və şietə Əmiril-mumininə vəl-
Həsəni vəl-Husəyn. Əssəlamu ələykum ya tahirunə
minəd-dənəs. Əssəlamu ələykum ya məhdiyyun.
Əssəlamu ələykum ya əbrarəllah. Əssəlamu ələykum və
ələl-mələikətil-haffinə biquburikum əcməin.
Cəmənəllahu və iyyakum fi mustəqərri rəhmətihı və
təhti ərşih, innəhu Ərhəmur-rahimin. Vəssəlamu ələykum
və rəhmətullahi və bərəkətu.

Tərcüməsi

Salam olsun Əbu Abdullah Hüseynin - salam olsun
ona - qəbrinin kənarındakı ruhlara! Salam olsun sizə, ey
Allahın şieləri (ardıcılıarı), Onun elçisinin şieləri,
Əmirəlmöminin, Həsən və Hüseynin şieləri. Salam olsun
sizə, ey çirkinliklərdən təmizlənmiş şəxslər! Salam olsun
sizə, ey hidayət olunmuş şəxslər! Salam olsun sizə, ey
Allah dərgahında xeyirxahlar! Salam olsun sizə və sizin
qəbrinizin ətrafına toplaşmış bütün mələklərə! Allah bizi
sizinlə birgə rəhmət düşərgəsinə və ərşinin kölgəsinə
toplasın! Həqiqətən, O, mehribanların ən mehribanıdır.
Allahın salanı, rəhmət və bərəkətləri olsun sizə!

Sonra Abbas ibn Əlinin (ə) qəbrinin yanında dayanıb dedi:

Ərəbcə mətni

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ. السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا
عَبَّاسَ بْنَ عَلِيٍّ. السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ.
أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَالِغَتْ فِي النَّصِيحَةِ وَ أَدَيْتَ الْأَمَانَةَ وَ
جَاهَدْتَ عَدُوَّكَ وَ عَدُوَّ أَخِيكَ. فَصَلِّوْا تُ اللهُ عَلَيَّ
وَ رُوحِكَ الطَّيِّبَةَ وَ جَزَاكَ اللهُ مِنْ أَخٍ خَيْرًا.

Oxunuşu

Əssəlamu ələykə ya Əbəl-Qasim. Əssəlamu ələykə ya Əbbasəbnə Əli. Əssəlamu ələykə yəbnə Əmiril-muminin. Əşhədu ənnəkə qəd baləğtə fin-nəsihəti və əddəytəl-əmanətə və cahədtə əduvvəkə və əduvvə əxik. Fəşələvatullahi ələ ruhikət-təyyibəti və cəzakəllahu min əxin xəyra.

Tərcüməsi

Salam olsun sənə, ey Əbülqasim! Salam olsun sənə, ey Əlinin oğlu Abbas. Salam olsun sənə, ey Əmirəlmömininin oğlu! Şəhadət verirəm ki, sən xeyirxahlıq etdin, sənə tapşırılmış əmanətə əməl etdin, öz düşməninlə və qardaşının düşməni ilə vuruşdun. Allahın salam və salavatı olsun sənin pak-pakizə ruhuna! Allah qardaşın tərəfindən sənə xeyir versin!

Sonra iki rəkət namaz qılıb, dua etdi və qayıtdı.

Ərbəinin vida ziyarəti

Seyid ibn Tavs “İqbal əl-əmal”¹ kitabında yazır:
Ərbəin ziyarətinə dair bir vida ziyarətnaməsi tapdım.
İmam Hüseyin (ə) zərihi ilə üz bəüz dayanıb belə de:

Ərəbcə mətni

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا
ابْنَ عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى وَصِيِّ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ
يَا ابْنَ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، السَّلَامُ
عَلَيْكَ يَا وَارِثَ الْحَسَنِ الزَّكِيِّ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا
حُجَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ شَاهِدَهُ عَلَى خَلْقِهِ، السَّلَامُ
عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الشَّهِيدَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَايَ
وَ ابْنَ مَوْلَايَ أَشْهَدُ أَنَّكَ أَقَمْتَ الصَّلَاةَ وَ أَتَيْتَ
وَ الزَّكَاةَ، وَ أَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ
جَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ، وَ أَشْهَدُ أَنَّكَ
عَلَى بَيْتَةٍ مِنْ رَبِّكَ أَتَيْتُكَ تَوَجَّهْتُ إِلَيْكَ يَا مَوْلَايَ
زَائِرًا وَافِدًا رَاغِبًا مُقِرًّا لَكَ بِالذُّنُوبِ، هَارِبًا إِلَيْكَ
يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ مِنْ الْخَطَايَا لِتَشْفَعَ لِي عِنْدَ رَبِّكَ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ حَيًّا وَ مَيِّتًا، فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ مَقَامًا
مَعْلُومًا وَ شَفَاعَةً مَقْبُولَةً، لَعَنَّ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ، وَ لَعَنَّ

¹ “İqbal əl-əmal”, c. 3, səh. 85.

اللَّهُ مِنْ هَتَاكَ حَرَمَكَ وَ غَصَبَ حَقَّكَ، وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ
 قَتَلَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ خَذَلَكَ، وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ دَعَاكَ فَلَئِنْ
 يُجِبُكَ وَ لَمْ يُعِنِكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ مَنَعَكَ مِنْ حَرَمِ اللَّهِ
 وَ حَرَمِ رَسُولِهِ وَ حَرَمِ أَبِيكَ وَ أَخِيكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ
 مَنَعَكَ مِنْ شَرْبِ مَاءِ الْفُرَاتِ لَعْنًا كَثِيرًا يَتَّبِعُ بَعْضُهَا
 اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ عَالِمِ الْغَيْبِ بَعْضًا
 وَ الشَّهَادَةِ، أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ
 يَخْتَلِفُونَ، وَ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ
 اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيَارَتِهِ، وَ ارْزُقْنِيهِ
 أَبَدًا مَا بَقِيَتْ وَ حَيِيَّتُ يَا رَبِّ، وَ إِنْ مِتُّ فَأَحْسِرْنِي
 فِي زُمْرَتِهِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

Oxunuşu

Əssəlamu ələykə yəbnə Rəsulillah. Əssəlamu ələykə
 yəbnə Əliyyinil-Murtəza vəsiyyi Rəsulillah. Əssəlamu
 ələykə yəbnə Fatimətəz-Zəhra səyyidəti nisail-aləmin.
 Əssəlamu ələykə ya varisəl-Həsəniz-zəkiyy. Əssəlamu
 ələykə ya huccətəllahi fi ərzihi və şahidəhu əla xəlqih.
 Əssəlamu ələykə ya Əba Əbdillahiş-şəhid. Əssəlamu
 ələykə ya məvlayə vəbnə məvlay. Əşhədu ənnəkə
 əqəmtəs-sələtə və atəytəz-zəkətə və əmərtə bil-mərufi və
 nəhəytə ənil-munkəri və cahədtə fi səbilillahi həttə
 ətakəl-yəqin. Və əşhədu ənnəkə əla bəyyinətin mir-
 Rəbbik. Ətəytukə ya məvlayə zairən vəfidən rağibən
 muqirren ləkə biz-zunubi haribən iləykə minəl-xətaya
 litəşfə li ində Rəbbik. Yəbnə Rəsulillahi səlləllahu
 ələykə həyyən və məyyitən fəinnə ləkə indəllahi

məqamən məlumən və şəfaətən məqbuləh. Ləənəllahu mən zələməkə və ləənəllahu mən hətəkə hərəməkə və ğəsəbə həqqəkə və ləənəllahu mən qətələkə və ləənəllahu mən xəzələkə və ləənəllahu mən dəəvtəhu fələm yucibkə və ləm yuinkə və ləənəllahu mən mənəəkə min hərəmillahi və hərəmi rəsulihı və hərəmi əbikə və əxikə və ləənəllahu mən mənəəkə min şurbi mail-Furati lənən kəsirən yətbəu bəzuha bəza. Allahummə fatiris-səməvati vəl-ərzi alimil-ğəybi vəş-şəhadəti əntə təhkumu bəynə ibadikə fima kanu fihi yəxtəlifun. Və səyələməlləzine zələmu əyyə munqələbin yənqələibun. Allahummə la təcəlhu axirəl-əhdi min ziyarətihı vərzucnihi əbədən ma bəqitu və həyitu ya Rəbbi və in mittu fəhşurni fi zumrətih. Ya Ərhəmə-rahimin!

Tərcüməsi

Salam olsun sənə, ey Rəsulullahın övladı! Salam olsun sənə, ey Rəsulullahın canişini Əli Mürtəzanın oğlu! Salam olsun sənə, ey dünya qadınlarının xanımı Fatimeyi-Zəhranın oğlu! Salam olsun sənə, ey pak-pakizə Həsənin varisi. Salam olsun sənə, ey Allahın yer üzündəki höccəti və Onun məxluqlarına şahidi! Salam olsun sənə, ey Şəhid Əbu Abdullah! Salam olsun sənə, ey mənim mövlam və mövlamın oğlu! Şəhadət verirəm ki, həqiqətən, namaz qıldın, zəkət verdin, yaxşı işlərə dəvət etdin, pis işlərdən çəkındirdin, sona qədər Allah yolunda çalışdın. Şəhadət verirəm ki, Rəbbinin tərəfindən aydın dəlilin var idi. Ey mənim mövlam! Mən indi yoldan çatmış ziyarətçi, görüşə müştəq, günahlarımı etiraf edən, xətələrimdən qaçan halda sənın qarına gəlmişəm ki, Allahın yanında mənə şəfaət edəsən. Ey Rəsulullahın oğlu, həyatda ikən və şəhadətindən sonra Allahın salamı

olsun sənə! Allahın yanında sənin məlum məqamın və məqbul şəfaətin vardır. Allah sənə zülm edənlərə lənət etsin! Allah sənə hörmətsizlik edənlərə və haqqını qəsb edənlərə lənət etsin! Allah səni qətlə yetirənlərə lənət etsin! Allah səni tək qoyub xar edənlərə lənət etsin! Allah sənin dəvətini qəbul etməyib köməyinə gəlməyənlərə lənət etsin! Allah lənət etsin səni Allahın hərəminə, Allahın elçisinin hərəminə, atanın və qardaşının hərəminə getməyə qoymayanlara! Allah çox və ardıcıl lənət etsin səni Fəratın suyundan içməyə qoymayanlara!

Ey göyləri və yeri yaradan, gizli və aşkarı bilən Allahım! Bəndələr arasındakı mübahisələrdə hökm edən Sənsən. Zülm edənlər isə hansı dönüşə dönəcəklərini mütləq biləcəklər!

İlahi, bu ziyarəti mənim son ziyarətim etmə! Nə qədər ki yaşayıram, onun ziyarətini mənə nəsib et! Ey mənim Rəbbim! Əgər dünyadan köçsəm, məni onların yanında qiyamətə gətir! Ey rəhimlilərin ən rəhimlisi!

Mündəricat

Müqəddimə	3
Birinci hissə	4
İmam Hüseyin (ə) ziyarəti	4
Ziyarətin mənası	4
Ziyarətin növləri	4
Məsumları ziyarət etməyin qaydaları	6
İmam Hüseyin (ə) ziyarətinin ədəb qaydaları	7
Kərbəla və Kəbənin oxşar cəhətləri	8
Kəbə və Kərbəla ziyarətçiləri	9
Əhli-beytin (ə) Kərbəla ziyarətçisinə duaları	11
İmam Hüseyin (ə) ziyarət etməyin faydaları	12
Maddi və dünyəvi faydalar	13
Mənəvi faydalar	13
İkinci hissə	16
Ərbəinə aid mənəvi mövzular	16
Sirli ərbəin (40) rəqəmi	16
İmam Hüseyin (ə) Ərbəini	17
Ərbəin ziyarətinin əhəmiyyəti	17

Ərbəin karvanının siyasi təhlili	18
Ərbəin ziyarətinin tərifi	20
Ərbəin gününün əməlləri	21
Ərbəin ənənəsi.....	21
Cabirin ziyarəti barədə	22
Ərbəin ziyarətinə piyada getmək ənənəsi.....	23
Böyük şəxsiyyətlərin piyada Ərbəin ziyarəti barədə düşüncələri.....	24
Həzrət Ayətullah Sistani.....	24
Həzrət Ayətullah Xamenei	26
Həzrət Ayətullah Behcət.....	27
Ərbəin ziyarətinin İmam Mehdi (ə) ilə əlaqəsi	27
Piyada Ərbəin ziyarətinin mesajı	28
Ərbəin ziyarətinə piyada gedənlərə tövsiyə	28
Düşmən və böyük şia toplantısı.....	28
Ərbəin düşmənləri.....	29
Ərbəin ziyarətinin tərifi	30
Ərbəin ziyarətinə piyada getməyin faydaları	30
Ərbəin ziyarətinin mənəvi faydaları	31
Maddi və dünyəvi faydalar	32
Üçüncü hissə.....	33

Piyada səfərlə bağlı mənəvi tövsiyələr.....	33
Səfərə çıxmazdan öncəyə aid tövsiyələr.....	33
Piyada yolçuluq üçün tövsiyələr	34
Kərbəladada olduğun zamanla bağlı tövsiyələr	36
Əxlaqi tövsiyələr.....	37
Təbliğat işləri	38
Dördüncü hissə	40
Yürüş haqda ümumi məlumat	40
Piyada yolu	40
Yol seçmək	40
Yürüş neçə gün sürür?	41
Mokəb	41
Qadın və qocaların iştirakı	42
Tibbi yardımlar	43
Hamam və tualetlər	43
Yolun təhlükəsizlik vəziyyəti.....	44
Beşinci hissə	46
Piyada Ərbəin səfərinə aid təcrübələr	46
Çiyin və bel çantası.....	46
Nağd pul.....	46

Tibbi ləvazimat.....	47
Digər əşyalar.....	47
Yürüşdə lazım olan bütün vəsaitlərin siyahısı	48
Sağlamlığa dair tövsiyələr	48
Ətraf mühitin gigiyenası	50
Uyğun ayaqqabı	50
Əzələlərin tutulması	51
Tər yandırması	52
İsti havada piyada yürüş.....	52
Qış fəslində piyada yürüş.....	53
Gecə piyada yürüşə dair tövsiyələr	53
Yolda azmaq	54
Kərbəla şəhərində yolu itirmək	56
Yatmaq və istirahət yeri	56
Hoteldə yer tutmaq	58
Qadınlara bir neçə tövsiyə.....	58
Uşaqlarla bağlı tövsiyələr.....	59
Rabitə vasitələri	60
Bir neçə vacib məsələ	61
Təhlükəsizliyə aid tövsiyələr	62

Mokəb və heyət rəhbərlərindən xahiş.....	63
Kərbəladan geri qayıtmaqla bağlı tövsiyələr.....	64
Həzrət Əlinin (ə) ziyarətinə piyada getməyin savabı	65
Ərbəin səfərindən sonraya aid tövsiyələr	66
Ərbəin ziyarətnamələri	67
Ərbəin günü İmam Hüseyinə (ə) məxsus ziyarətnamə	67
1. Səfvanın nəql etdiyi Ərbəin ziyarətnaməsi	67
2. Cabirdən nəql olunmuş Ərbəin ziyarətnaməsi	73
Ərbəinin vida ziyarəti.....	81